

Faktafeil/mangler i boka «To historier – en sannhet» om Baneheia-saken

Påstander i boka «To historier – en sannhet» er sammenlignet med notatene journalist Trond Solvang (TV 2) skrev under byrettsbehandlingen 23. april til 01. juni 2001. Arbeidet med å sammenligne innholdet i boka med notatene har pågått i perioden 06. – 16. november 2018 og er gjort i forbindelse med en paneldebatt om pressens rolle i Baneheia-saken og True Crime-segmentet på Sensommerkonferansen 2018 i regi av Agder Journalistlag.

Påstand 1:

Da Viggo blir avhørt som siktet forklarer han seg i samsvar med det han tidligere har sagt. Strengt tatt har Viggo holdt seg til samme forklaring hele veien (i byretten).

Notatene:

1.Viggos svar til aktor i retten: - Jeg har aldri vært på åstedet. Under Ben Fegrans eksaminering av Viggo: -Jeg har vært på åstedet en gang for tre år siden (dagen før sa han at han aldri hadde vært i området). Viggo hevder han misforsto da aktor stilte nøyaktig det samme spørsmålet dagen før. I politiavhør 29. august sa Viggo at han hadde vært der med sykkel for ett til to år siden. I politiavhør 21. september sier Viggo det samme, før han plutselig sier at det ikke går an å sykle i området.

2.Om hvor Viggo traff Jan Helge sier han i retten: -Jeg syklet til Svarttjønn hvor jeg traff Jan Helge ved bommen. Aktor trekker fram et politiavhør fra 14. juli hvor Viggo sier at han så Jan Helge sittende ved Svarttjønnveien 10. I retten i dag sier han at han husket feil. Viggo sier videre at han fikk nøklene til bua av Jan Helge med en gang, rett ved benkene til Svarttjønn. I avhør har han sagt at han fikk nøklene ved en lekeplass nedenfor p-plassen. Han sier nå at han ikke husker dette og at han ikke husket dette i avhøret.

3.Viggo blir flere ganger konfrontert med politiavhørene hvor han sier noe annet enn i retten. Han innrømmer å ha justert forklaringene sine etter medieoppslag.

4.Viggo fortsetter sin forklaring: etter en stund kom Jan Helge valsende ned Solbergveien. Jeg så han komme rundt klokken 2015. Aktor viser til et politiavhør sommeren før hvor Viggo sa at Jan Helge kom til ham klokken 1930. Tidspunktet husket du fordi du så på klokka di. -Jeg må ha bommet noe veldig på tidspunktene, sier Viggo i retten.

5.Viggo spurte hvor Jan Helge hadde løpt. Han svarte på dette, sier Viggo. Igjen konfronterer aktor ham med politiforklaringene hvor Viggo har ulike forklaringer på hvor Jan Helge løp i Baneheia.

6.Viggo sier videre at Jan Helge ble sittende sammen med ham på trappa i 25-30 minutter før han dro hjem og dusjet mellom 2045 og 21, I politiavhør har Viggo sagt at Jan Helge gikk for å dusje klokken 2030 og dette husket han fordi han så på klokka. Han endrer forklaring når han blir konfrontert med mobiltelefon-utskriftene.

7.Under rundspørring mandag 22. mai sa Viggo at han var hjemme til klokken 1930 da kameraten kom. I politiavhør 13. september sa Viggo at Jan Helge kom til ham mellom 1915 og 1930. Dagen før i retten sa Viggo at Jan Helge kom på døra hans cirka klokken 2015.

8.Under Ben Fegrans eksaminering av Viggo konfronterer han Viggo med politiforklaringene. Han viser til en rekke ulike versjoner om Viggos forklaring om hvor Jan Helge var.

9. I tre politiavhør har Viggo sagt at Jan Helge ikke tør å motsi ham. I retten sier han at dette ikke stemmer.

10. Viggo innrømmer i retten at han la skylden på kikker-episodene på Jan Helge.

11. I politiavhør 21. september sa Viggo at han var redd politiet skulle finne spor av ham på åstedet. I retten hevder han at politiet la spørsmålet i munnen på ham.

12. I de første politiavhørene benektet Viggo å ha begått overgrep mot mindreårig. Da Viggo blir konfrontert med politiets mistanke om overgrep av sin advokat, tilstår han fem overgrep mot naboenta.

I sin sluttprosedyre sa aktor at han aldri har møtt en tiltalt som har vært så redd for å svare på enkle spørsmål, som Viggo Kristiansen.

Påstand 2:

Viggo benekter å ha hatt kniv på seg drapskvelden. Forfatteren skriver videre; det finnes ingen observasjoner som tilsier at Viggo hadde denne på seg 19. mai 2000.

Notatene:

Under Fegrans utspørring av Viggo sier han at han hadde arbeidsbuksa på seg den dagen (Gikk alltid med kniv i arbeidsbuksa, sa han tidligere i forklaringen).

Påstand 3:

Viggo svarer under en rundspørring mandag 22. mai at han var hjemme og at han fikk besøk av Jan Helge klokken 19:30. Viggo skryter aldri på seg god hukommelse. Forfatteren skriver: Telenors Bjørn Amundsens forklaringer viste det Viggo hele tiden hadde hevdet, at han ikke hadde vært i Baneheia denne kvelden.

Notatene:

Viggo endret sin forklaring om Baneheia da han traff en prest han kjente som hadde fortalt politiet at han traff Viggo og Jan Helge i Baneheia.

Dag fire i byretten og Viggo forklarer seg:

Etter en stund kom Jan Helge valsende ned Solbergveien. Jeg så han komme rundt klokken 2015. Aktor bryter inn og sier; ifølge et vitneavhør av deg i fjor sommer (22. mai) sa du den gang at du så Jan Helge komme til deg klokken 1930. Tidspunktet husket du fordi du så på klokka di sa du i avhør. - Jeg må ha bommet veldig på tidspunktene, sier Viggo.

Videre forteller Viggo:

Jan Helge ble sittende på trappa i cirka 25 til 30 minutter før han dro hjem og dusjet mellom 2045 og 21. Aktor viser til politiavhør hvor Viggo sier Jan Helge gikk for å dusje klokken 2030 og at han husker dette fordi han så på klokka. Når han blir konfrontert med mobilutskriftene endrer han forklaring i retten.

Påstand 4:

Forfatteren skriver: Det er underlig at Jan Helge og Viggo aldri diskuterer seg imellom hva de, ifølge tiltalen, skal ha gjort sammen. Jan Helge forteller i retten at han aldri diskuterte saken med

bestevennen. De diskuterte aldri hva de angivelig skulle ha begått i fellesskap i Baneheia. Forfatteren mener det er det en god grunn til; Jan Helge vil ikke bli avslørt, Viggo har ikke gjort det.

Fra notatene:

Jan Helges forklaring i byretten om dagen etter at jentene ble funnet: De to kameratene var oppe ved sperringene. Viggo ville igjen prate om det, men Viggo nektet. Jan Helge ville melde seg for politiet. «Da må du ta ansvaret for alt alene», sa Viggo. Han ble sur og ville nekte for det og si at Jan Helge hadde tilstått overfor ham.

Fra Viggos forklaring: -Vi snakket ikke så mye om drapene i Baneheia i dagene etter at jentene var funnet. Jeg var ikke så veldig opptatt av det. Vi snakket om hårfunnet og at dette kunne ha blitt fraktet med fugler. Han forteller videre at de to snakket om at politiet kan ha fabrikkert bevis mot dem.

Aktor sier; samme dag som de to blir pågrepet sa Viggo til politiet at han og Jan Helge hadde snakket om DNA-funnet dagen før (12. september). -Dette kan bli vår siste dag sammen så vi får nyte den, skal Viggo ha sagt. I retten sier Viggo nå at han fleipet om dette i avhøret. Viggo vil ikke svare på om han bevisst har løyet i politiforklaringene.

Påstand 5:

Mandag 30. oktober 2000 snakker Fegran med Jan Helge. Like etter tar han kontakt med Hansen (etterforskningsleder). Han har dårlig nytt; Jan Helge opprettholder forklaringen sin.

Notatene:

Dag 8. Geir Hansen vitner i retten. «25. oktober får Hansen en telefon fra Jan Helges advokat, Ben Fegran; Jan Helge har flere opplysninger i saken. Nå tilstår han overgrep på en av jentene. Bakgrunnen for at han tilstår er at det er funnet biologisk materiale på jentene. Det såkalte hårfunnet. Jan Helge ville først ikke fortelle om overgrepene mot Stine Sofie fordi han var flau over det som skjedde.»

Påstand 6:

Inntrykket Mevåg gir er at det må ha vært to menn på åstedet, og flere medier gjengir dette som om det ikke finnes forbehold.

Notatene:

Overingeniør Bente Mevåg vitner. Tre hårstrå ble analysert, det ene tilhørte Jan Helge Andersen. Et hårstrå ble funnet på jakka til Lena. Det tilhørte ingen av de fire involverte.

(.....) I den tredje analyserunden på sæd funnet på Stine Sofie, ble det funnet DNA fra to menn. Ingen av de tiltalte kan utelukkes. Mevåg er 100 prosent sikker på at resultatet stammer fra to menn.

Påstand 7:

Professor Kari Ormstad som utførte de gynekologiske undersøkelsene på jentene, bekrefter at dna-spor kan være overført gjennom lett berøring, noe som gir Fegran full uttelling.

Notatene:

Ormstads forklaring: Det er urimelig å tro at Jan Helge hadde slapp penis. Ormstad viser til jentenes underliv. Men likevel mener Ormstad at Jan Helges forklaring er rimelig. Sædcellene dør etter to døgn mens jentene først ble undersøkt etter tre døgn.

Påstand 8:

Kjell Noreik og Jofrid Alice Nygård eksaminerte Viggo Kristiansen. De tvilte seg frem til samme konklusjon.

Notatene:

Kjell Noreik og professor Nygård snakket fire ganger med Viggo. Konklusjonen var 1) Ikke sinnssyk i gjerningsøyeblikket 2) Mangelfullt utviklede sjelsevner 3) Ikke varig svekkede sjelsevner.

De to sakkyndige var ikke i tvil om konklusjonen og det som har fremkommet i saken så langt har ikke endret på denne konklusjonen. Både hans umodenhet, lave intelligens og aggresivitet øker faren for gjentakelse. Det antas at Viggo har en organisk skade i hjernen. Vanskelig å si om dette er medfødt. Viggo visste ikke hva ordet sympati var for noe. Heller ikke ordet årstid skjønnte Viggo noe av.

Påstand 9:

Professor Kjell Noreik kan ikke utelukke at Viggo har pedofile trekk, men mener at umoden og kaotisk seksualitet er mer dekkende.

Notatene:

Noreik: Viggos seksualitet er umoden og kaotisk. Vil ikke legge noe særlig vekt på pornografien. Viggo er umoden, med pedofile trekk. Dette til tross for at han var 15 år da han foregrep seg på ei mindreårig jente.

Påstand 10:

Jan Helge har lett for å lyve.

Notatene:

Eivind Loland, kamerat av de to tiltalte i byretten: Han tror på Jan Helge, fordi Jan Helge aldri lyver.

Påstand 11:

Aktor Dahl lykkes i å lage en etablert sannhet av noe som i realiteten er høyst usikkert, nemlig at det faktisk skal ha vært to gjerningsmenn på åstedet.

Notatene:

Dahl presiserer at mobilutskriftene ikke gir Viggo noe alibi drapskvelden. Dahl viser til at en rimelig tvil skal komme de tiltalte til gode. Han sier at de to tiltalte har to vidt forskjellige forklaringer og derfor blir spørsmålet om tvil større. Dahl viser til seks objektive bevis i saken:

1. Håret. Dette ble dna-testet og samsvart med Jan Helge Andersen. Dette knytter Andersen til handlingen og åstedet.
2. Sivile vitner. Vitnene sier de to tiltalte var ved Svarttjønn ca. klokken 18 fredag 19. mai.

3. Manglende alibi. Ingen av de to tiltalte har noe fullstendig alibi drapstidspunktet.
4. To menn. Rettsmedisinsk Institutt har konkludert med at drapene ble begått av to menn. Ingen av de to tiltalte kan utelukkes fra åstedet.
5. Tidligere overgrep. Viggo Kristiansen har selv tilstått overgrep mot mindreårige.
6. Skader. De drepte jentene hadde en rekke skader. Det er påvist sæd, de er blitt voldtatt og drept.

Jan Helges merkelige oppførsel 18. mai om kvelden og det at Jan Helge befant seg på Fant Olsen stykke er to ting påtalemyndigheten finner besynderlig. Også stedet hvor gjerningen ble begått.

Drapene i Baneheia ble planlagt lenge før de to tiltalte møtte jentene, mener påtalemyndigheten.

Påstand 12:

Mandag 14. mai Kripos-førstebetjent Geir Filseth forklarte at alle anrop på Viggos telefon var gått over basestasjon EG A. Kripos-etterforskeren hadde erkjent at politiet ikke hadde undersøkt dekningsforholdene på åstedet, og at de kun hadde sjekket utgående samtaler fra Kristiansens mobiltelefon drapskvelden, ikke inngående trafikk.

Notatene:

(Har ikke notert at Filseth har vitnet) Bjørn Amundsen vitner tirsdag 15. mai. -Det er registrert en utgående tekstmelding klokken 1857, en innkommet tekstmelding klokken 1924 og en utgående tekstmelding klokken 1937.

Påstand 13:

Det blir registrert at Viggo under morens forklaring flere ganger flirer underveis.

Notatene:

(Viggo tegner en sjørøver mens moren forklarer seg)

Påstand 14:

(Vedrørende de to sakkyndige som undersøkte Andersen) Tor Gamman konkluderte med at Jan Helge hadde mangelfullt utviklede sjelsevner. Han kollega Olaf Bakke er uenig. Bakke mener Jan Helge Andersen hadde befunnet seg i en så ekstrem situasjon at han aldri vil gjenta noe tilsvarende igjen. Ved to anledninger før rettssaken hadde Rettsmedisinsk kommisjon støttet Gammans vurderinger av Jan Helge. Likevel var det Bakke som skulle få siste ord. Han konkluderte med at Jan Helge Andersen ikke hadde mangelfullt utviklede sjelsevner og det var dette som ble lagt frem i retten.

Notatene:

Dag 14, tirsdag 15. mai 2001 Olaf Bakke forklarer seg. Han sier at Tor Gamman og han ikke ble enige om konklusjonen. Den rettsmedisinske kommisjon støttet Gammans konklusjon som den mest riktige. Olaf Bakke sier han har vært i tvil om sin konklusjon.

Tor Gamman forklarer seg. Gamman mener Jan Helge har mangelfullt utviklede sjelsevner. Han synes det er vanskelig å vurdere gjentakelsesfaren. De vil miste mye av farligheten sin i 40-årene, mener Gamman.

Påstand 15:

Onsdag 10. mai 2001 vitnet «Iversen» i Baneheia-saken i Kristiansand byrett. Hun hadde ønsket å si fine ting om Viggo. Det fikk hun ikke anledning til.

Notatene:

Dag 12 (9. mai). Sylvia Falkum, student og ansatt i psykiatrien vitner. Forholdet mellom Viggo og hennes sønn Thomas var godt. De hadde begge adhd/mbd. Viggo var godgutten min, sa hun i politiavhør. Viggo var god, snill, omtenkstom og følsom når han var hjemme hos Sylvia. Da Viggo ble pågrepet ble hun overrasket, men ikke sjokkert.

Påstand 16:

På Fegrans spørsmål bekrefter Mevåg at DNA-funnene ikke nødvendigvis behøver å stamme fra sæd, hvorpå Fegran følger opp: Så du kan ikke sikkert si at det er funnet sæd fra Jan Helge Andersen? Nei, det kan vi ikke si sikkert. Det som er sikkert, er at det er funnet DNA fra to menn og at Andersen og Kristiansen hver for seg har disse DNA-typerne.

Notatene:

Mevåg sier at det ikke nødvendigvis sædceller DNA'en kommer fra. Den kan stamme fra slim eller hudrester fra menn. Man kan derfor ikke konkludere med at det er funnet sæd fra Jan Helge Andersen, mener Mevåg.

Påstand 17:

I likhet med Viggo Kristiansen er han (Jan Helge) kortklippet – de tidligere bestevennene har nesten alltid vært det.

Notatene:

De to kameratene snauklippet seg i bua 16. mai, tre dager før drapene.

Påstand 18:

At Jan Helge drev en slags form for egenerapi gjennom å skrive ned draps- og overgrepshandlingene på pc-en, står heller ikke til troende. Ekspertene; blant annet fra Økokrim, stiller seg undrende til at de ikke klarer å finne «bruddstykker» når de søker seg gjennom pc-en hans.

Notatene:

Åge Østereng, spesialletterforsker i Økokrim vitner. Økokrim fant ingen tegn til dagboka, heller ikke i søppelkassa på datamaskinen til Jan Helge. Kan likevel ikke utelukke at det har vært en dagbok på datamaskinen.

Påstand 19:

Når advokaten formidler politiets funn av DNA gir Viggo beskjed til advokaten om at han nå ikke vil la seg avhøre mer. Han har null tillit til politiet.

Notatene:

Politiførstebetjent Jon Andre Nilsen forklarer seg: I politiavhør 17. oktober blir Viggo foreholdt mistanke om overgrep mot nabogutten. Viggo sier da: -Nå gidder jeg ikke mer, det blir så mye rot i arkivene.

Påstand 20:

Vitnet Kristen Gislefoss mener han observerte gutten rundt klokken 1730.

Fra notatene:

Gislefoss vitner i retten: Første gang jeg traff ham var trolig rundt 1740 mens andre gang var trolig ti minutter senere, klokken 1750.

Påstand 21:

Er det ikke naturlig (i politiavhør) å spørre Viggo om han er overrasket over at Jan Helge har tilstått drapene?

Notatene:

Advokat Fegran spør Viggo: Tror du Jan Helge har gjort det han sier han har gjort? Viggo svarer: jeg må jo tro det siden vi sitter her nå. Fegran viser til avhør samme dag som guttene ble pågrepet.

Avhørslederen spør Viggo: Tror du Jan Helge har gjort dette alene? Det tror jeg ikke, svarer Viggo. Kan Jan Helge ha hatt med seg noen? Ja.

Påstand 22:

Fra Jan Helges forklaring: Viggo drar fram en kniv. Det er en tollekniv med sort plastikkslire, med blått håndtak.

Notatene:

Det var en morakniv med blått håndtak.

Påstand 23:

Det er svært lite sannsynlig at to personer stikker og snitter på identisk vis. «Hvordan» ble altså i liten grad problematisert i retten.

Fra notatene:

Kari Ormstad fra Rettsmedisinsk Institutt sier at ortopediske muslimer og jøder dreper dyr på samme måte. Hun sier videre at det er urimelig å tro at Jan Helge hadde slapp penis. Ormstad viser til jentenes underliv. Men likevel mener Ormstad at Jan Helges forklaring er rimelig. Videre sier hun at sædcellene dør etter to døgn, mens jentene først ble undersøkt etter tre døgn. Hågne Feigland, politibetjent om beslag hos Viggo: -Under skapet på soverommet ble det funnet flere filmer, blant annet en militær thriller med kutting av struper.

Jan Helge har fortalt i avhør om at han og Viggo skal ha sett på grove krigsfilmer, blant annet en ulovlig amerikansk film med usensurerte drapsscener hvor man dreper på samme som i Baneheia. (TV 2 laget egen reportasje på dette og viste bilder fra filmen Natural Born Killer).

Påstand 24:

I boka står det beskrevet hvilket forhold Viggo hadde til sine foreldre. Forfatteren har snakket med dem i forbindelse med bokutgivelsen. Blant annet står det om faren:

Etter at faren selv fikk øksen kastet etter seg, samler Svein Kristiansen sammen alt av kniver og legger dem i kjelleren. Litt tidligere i boken står det at Svein Kristiansen måtte gi gutten to klaps i baken. Videre forteller faren i boka at sønnen har sagt at han skulle grave ut øynene på faren, legge dem i mikroovnen og spise dem etterpå, samt at den som turte å skyte sin mor og far er den tøffeste i verden.»

Fra notatene:

Turid Kristiansen vitner i retten. Hun sier at Viggo aldri var i klammeri med sin far.

Tilsvar til Trond Solvangs påstander om feil og mangler i boken

Drapene i Baneheia

Oslo, 25. januar 2019

Bjørn Olav Jahr

Deltakere og publikum på Sensommerkonferansen i Kristiansand 17. november 2018

Diverse relevante mediehus og redaksjoner

Jeg sender med dette over et tilsvar på TV 2-journalist Trond Solvangs gjennomgang av min bok *Drapene i Baneheia. To historier. En sannhet*. Solvangs omfattende skriv ble distribuert til publikum i forbindelse med en paneldebatt om kriminaljournalistikk på Sensommerkonferansen i Kristiansand lørdag 17. november 2018. Formålet med skrivet har åpenbart vært å diskreditere min bok «*Drapene i Baneheia*».

Solvang har sammenlignet det han kaller for påstander i boken *Drapene i Baneheia* med egne notater fra Kristiansand byrett i perioden 23. april – 1. juni 2001, da Viggo Kristiansen og Jan Helge Andersen sto tiltalt for drapene på Lena Sløgedal Paulsen og Stine Sofie Sørstrønen. Han mener å kunne påvise en rekke feil og mangler i min bok.

Jeg understreker at det er positivt at noen tar seg bryet med å gå gjennom boken med et kritisk blikk. Dette er en svært alvorlig sak, som avgjort fortjener å bli opplyst på aller beste vis. Problemet med Trond Solvangs skriv er manglende etterrettelighet og dertil uholdbar kvalitet. Underveis i paneldebatten undret jeg meg over hvorfor han ikke lot meg få se skrivet sitt på forhånd. Etter å ha lest det, er svaret åpenbart. Det er så slurvete og uredelig fra Solvang at han umulig kunne tålt et samtidig tilsvar. Hadde Solvang stilt spørsmålene direkte til meg, ville han fått både svar og skriftlig dokumentasjon for mine påstander. I så fall ville det blitt lite igjen av dokumentet hans.

Fra Solvangs innlegg under selve debatten fremkom det i grove trekk:

- At det er viktig å få frem fakta, og at det er så mye feil i boken at han «nesten ble litt trist».
- At jeg hadde bestemt meg på forhånd for Viggos uskyld fordi jeg «allerede på side 11» skriver om min overbevisning.
- At jeg selv kan ha gått i samme type bekreftelsesfelle jeg beskylder politiet for å ha gått i.
- At man ikke må ta boken min for en sannhet. Og at det største problemet med denne var at den nærmest var skjønnlitterær i formen.
- At han – hver eneste dag – skrev det som kom frem i retten våren 2001 i form av dagbøker/rettsreferat. Ved å sammenligne boken min med egne notater kunne han nå påpeke feil og mangler. Dessverre var det mange avvik, sa Solvang, før han opplyste at dette ikke var basert på hans oppfattelser, men hva han «ordrett hadde notert seg».
- At han ikke var interessert i å snakke om bevis. På spørsmål om f.eks. egen oppfatning av mobilbeviset, viste han kun til lagmannsrettens behandling.
- At han ikke selv hadde hatt tilgang til sakens dokumenter.
- At han ikke hadde noe godt svar på hvorvidt hans dagboksnotater var pinlig nøyaktige.
- At han ikke har noen formening om Viggo Kristiansens skyld.
- At ingen av oss kan si noe sikkert fordi vi ikke har vært der – på åstedet.

Jeg har nå gått gjennom Solvangs åtte siders lange skriv., Det Solvang kaller «*Faktafeil/mangler i boka «To historier – en sannhet» om Baneheia-saken»* (sic).

For mange kan nok denne gjennomgangen oppleves som en besynderlig øvelse. Sakens alvor gjør det likevel helt nødvendig å gi et tilsvar.

Å bli diskreditert på uriktig grunnlag overfor presse og kollegaer er ikke greit, og jeg kan ikke la Solvangs feil, vranglesning og uredelighet få stå uimotsagt i et så alvorlig sakskompleks. Fra tid til annen hører og leser jeg at «mange krimjournalister er kritiske» til min bok. Om det f.eks. er Solvang folk da referer til, så er det «nesten litt trist». Ellers har jeg nylig fått vite at Solvangs skriv er sendt over til Gjenopptakelseskommisjonen for straffesaker. Det synes jeg er underlig. Med det i mente er det likevel mulig å tolke Solvangs skriv som et forsøk på å forhindre Viggo Kristiansen i å få sin sak gjenopptatt.

Trond Solvangs manglende interesse for bevisene i saken

Noe av det mest slående med Solvangs forhold til Baneheia-saken, er hans manglende vilje og evne til å stille kritiske spørsmål til bevisene som ble presentert for retten. Som representanter for den såkalte fjerde statsmakt har journalister en forpliktelse til å granske lovgiver, politi og domstolene. Det er medias samfunnsoppdrag. Det er det viktigste vi gjør. Ikke å kritisere for kritikkens skyld, men å granske og belyse om offentlige prosesser foregår slik de skal. På den måten ivaretar vi hele samfunnet og interessene til de svakeste, i dette tilfellet en demonisert straffedømt. Pressen er siste skanse i rettsstaten. Pressen mottar statsstøtte for å utføre dette samfunnsoppdraget.

I Baneheia-saken har imidlertid store deler av norsk presse, deriblant TV 2-journalist Solvang, inntatt motsatt rolle. Demoniseringen av Viggo Kristiansen i pressen i forbindelse med de opprinnelige rettsakene er godt dokumentert.

Da Viggo Kristiansen forsøkte å få sin sak opp på nytt for fjerde gang, skrev Trond Solvang et forsvar for dommen mot ham på tv2.no. Solvang påtok seg (også da) rollen som påtalemyndighetens forlengede arm.

Istedenfor å granske påstandene i Kristiansens begjæring om gjenåpning valgte Solvang en tekst som til forveksling ligner en aktors prosedyre. Artikkelen «*Derfor ble Viggo Kristiansen dømt*» - <https://www.tv2.no/a/5666210/> - formidler ikke bare flere spekulative og unøyaktige påstander, men også påstander som på tidspunktet artikkelen ble skrevet både var bestridt og tilbakevist som uriktige. Solvangs artikkel er så ensidig og ukritisk at den fremstår som et klart partsinnlegg.

Undertegnede gjorde for øvrig 25. april 2018 TV 2 oppmerksom på alle feilene i Solvangs nettsak, uten at det førte til noen endringer.

Med dette som bakgrunn blir det nesten komisk når Solvang under paneldebatten i Kristiansand hevder at han selv ikke har noen formening om skyldspørsmålet. Gjennom å referere til sine egne notater fra retten fremhever han seg selv som et sannhetsvitne. Samtidig klarer han ikke å stille ett eneste kritisk spørsmål til bevisførselen mot Kristiansen. Og han mener altså ingenting om skyldspørsmålet?

Jeg mener Solvangs dekning av saken viser at han fra dag én i retten har vært overbevist om Viggo Kristiansens skyld. Solvang var naturligvis ikke alene om det. En viktig grunn til det, må ha vært at politiinspektør Arne Pedersen på en pressekonferanse den 26. oktober 2000 fortalte det norske folk at det var funnet DNA som med 100 prosent sikkerhet knyttet Viggo Kristiansen til ugjerningene. 100 prosent er definitivt. Hvor mange kunne forestille seg at det Pedersen fortalte på denne pressekonferansen ikke var sant?

Så i hvilken grad preger denne forhåndsprosederingen Solvangs notater? Hva oppfattet han som vesentlig? Hva oppfattet han som uvesentlig? Hva noterte han ned? Hva utelot han? Hvilke formuleringer benyttet han?

I sin dekning av saken trekker Trond Solvang frem flere momenter han mener peker på Kristiansen som gjerningsmann. I tillegg lanserer han et omfattende angrep på min bok. Men når han blir konfrontert med at det er mange ubehagelige fakta i saken og blir spurt om hvordan han selv vurderer bevisene som peker vekk fra Viggo Kristiansen, så mener han plutselig ingenting. Det ser ut som om Solvang kun ønsker å *referere* den vedtatte sannheten.

Det er et klart misforhold mellom det Trond Solvang trekker frem av argumenter mot Viggo Kristiansen og hans totalt manglende evne til å stille kritiske spørsmål til beviselig uriktige påstander fra Jan Helge Andersen og politiet, samt de helt sentrale opplysningene som aldri ble formidlet for retten.

Under debatten i Kristiansand fremkom det at Trond Solvang ikke ønsker å stille kritiske spørsmål til dommen *før* Gjenopptakelseskommissjonen *eventuelt* har bestemt at saken skal prøves på nytt.

Trond Solvangs 24 punkter om boken Drapene i Baneheia

Under min videre gjennomgang vil jeg ha fokus på det Solvang skriver i sin gjennomgang av min bok, *Drapene i Baneheia. To historier. En sannhet*.

Jeg viser til sidetall, slik at det er lettere for leserne av dette dokumentet å orientere seg i boken (om ønskelig). Fordi det også finnes en innholdsfortegnelse i heftet utgave (pocket), så er alle sidetall forskjøvet med to sider. Dermed vil f.eks. side 10 i en innbundet utgave være side 12 i en heftet utgave. Dette blir da merket slik i teksten: «Side 10/12». Dessverre foreligger det ingen komplett kildeliste i innbundet utgave. I den heftede utgaven finnes det en link til en utførlig kildeliste på 34 sider som ligger elektronisk på pitchforlag.no/projects/drapene-i-baneheia-to-historier-en-sannhet/. Denne kildelisten gjelder naturligvis også for den innbundne utgangen, og er en side som er åpen for alle lesere.

Jeg vil under både redegjøre for, og henvise til dokumentasjon for påstandene som Solvang kritiserer meg for. Det blir omfangsrikt. Dette skyldes mitt ønske om å gi seriøse og grundige svar, og *også* mitt

ønske å om å gjengi Solvangs notater korrekt, ikke kun lage egne sammenfatninger av disse (slik han har gjort med mye av min tekst).

Sammendrag:

Etter å ha gått igjennom Solvangs skriv, er jeg *helt tryqq* på 23 av de 24 påstandene han anfører som tvilsomme. Påstandene fra boken er argumentert for, kildebelagt og nå, *også her*, utførlig redegjort for.

Det er kun avsnittet i Solvangs punkt 15 som jeg ville ha skrevet annerledes ut fra det jeg vet i dag. Hvorfor påstand 15 ble skrevet som den ble, har jeg redegjort for lenger ned.

Som nevnt over er jeg sterkt kritisk til Solvangs arbeide. En ting er at Solvang feiler i forsøket på å stemple boken min som full av feil og mangler. Langt verre, er det jeg oppfatter som suspekke metoder, som har lite med journalistikk å gjøre. Enkelte steder kommer Solvang med interessant tilleggsinformasjon fra retten, men i og med at han ellers ofte fusker med både fakta og sitater, er det vanskelig å stole for mye på Solvangs notater og gjengivelser fra byretten i Kristiansand våren 2001. Gjennom slurv, løssluppet forhold til fakta og direkte useriøs kryssklipping av teksten i boken min, fremstår dessverre Trond Solvang, etter min oppfatning, som en lite pålitelig kilde.

Forskjell mellom rettsforklaring og avhør

En svært viktig forskjell mellom Solvangs notater og min bok, er at jeg har arbeidet ut fra sakens offisielle dokumenter. Når jeg siterer Jan Helge Andersen og Viggo Kristiansen er det gjort ut fra avhørsprotokollene, slik de er ført av politiet selv. Dette er jeg helt klar på i boken. Trond Solvang har angivelig ikke lest et eneste avhør. Hans sitater er hentet fra det han selv har notert i retten.

Det er langt fra umulig at Solvang og undertegnede har to motstridende utsagn fra de tiltalte, eller andre aktører, uten at det nødvendigvis betyr at noen av oss fusker. Det er for eksempel godt dokumentert at Jan Helge Andersens forklaring på sentrale punkter var helt annerledes i avhør og under rekonstruksjonen enn den tilpassede forklaringen retten til slutt fikk høre. Da er det helt naturlig at Solvang har notert noe annet enn det som står i avhørsprotokollen.

Det som imidlertid oppleves som både utfordrende, tvilsomt og langt på vei uakseptabelt, er at Solvang kryssklipper sitater fra min bok og fremstiller det som om jeg har skrevet noe helt annet enn

det jeg i realiteten har gjort. Jeg mener det er direkte uærlig når han henter en setning fra et sted i boken, setter det sammen med en setning fra et helt annet sted i boken, og på den måten lager et helt nytt innhold for deretter å kritisere meg for noe han selv har konstruert.

Et annet grovt overtramp som Solvang gjør, er at han blåser navnet på et vitne og hennes sønn, til tross for at vitnet både i retten og senere har bedt om å få være anonym i medieomtalen, og til tross for at vitnet var anonymisert i sitatene som Solvang hentet fra min bok. Her har TV 2-journalisten altså aktivt funnet frem til riktig navn i den hensikt å få det offentliggjort. Dette dreier seg om et av få vitner som i retten hadde noe pent å si om Viggo Kristiansen. At vitnet blant annet ga medisinske opplysninger om sin sønn, er åpenbart ingen hindring for Solvang. Det fremstår for meg som om Solvang bevisst ønsker å henge ut både mor og sønn med navn.

Påstand 1:

«Da Viggo blir avhørt som siktet forklarer han seg i samsvar med det han tidligere har sagt. Strengt tatt har Viggo holdt seg til samme forklaring hele veien (i byretten)».

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Etter dette utsagnet fra boken, lister Solvang opp 12 punkter fra egne notater for å vise at det jeg skriver er feil. Jeg vil gå igjennom hvert enkelt punkt nedenfor, men først er det nødvendig å påpeke det som gjennomgående er det største problemet med Solvangs gjennomgang: *han lurer leseren*.

Solvang fusker ofte når han siterer meg. Her gjør han det ved å klippe sammen to ulike setninger, som om det var et sammenhengende sitat fra meg. Det jeg faktisk skriver, på side 186/188, er:

[om hva Viggo sier i et av avhørene]

«Selv forklarer Viggo seg i samsvar med det han tidligere har sagt. Kort fortalt: *Han låser nøklene inne i sykkelbua, trenger Jan Helges sett, får vite av faren hans at han er i Baneheia for å trene, sykler dit, treffer Jan Helge, setter seg til for å prate ved lekeplassen, treffer en tidligere leder av onsdagsklubben, skiller lag med Jan Helge – kameraten skal jogge, selv skal han mekke videre på sykkel – og drar hjem. Viggo mener fortsatt at Jan Helge kom til ham*

mellom 19.15 og 19.30, men sier at det bare er «sånn cirka». Han hadde selv vært inne i huset rundt klokken 19.00 for å spise noen brødkiver, foreldrene hans satt da i stua.»

Mens jeg på side 328 – 329/330 – 331 skriver:

[om aktors utspørring i retten]

*«Aktor mener Kristiansens forsøk på å vri seg unna, blant annet ved stadig å endre forklaring, taler for at han er skyldig. **Strengt tatt har Viggo holdt seg til samme forklaring hele veien.** Han bommet en time vedrørende når Jan Helge skulle ha kommet til ham drapskvelden, han forklarte seg feil om hvor Jan Helge hadde løpt samme kveld (noe han igjen hadde fra Jan Helge), han husket ikke først at han hadde vært på Svarttjønn (som han selv ikke definerer som Baneheia) tidligere på drapskvelden, men hadde uoppfordret fortalt politiet om dette da han ble minnet på det av et annet vitne, og han husket ikke at han hadde ringt Jan Helges far fra hjemmetelefonen (noe som faktisk kan tyde på at mobiltelefonen hans lå innelåst i sykkelboden sammen med nøklene, som jo var grunnen til at han lette etter Jan Helge). Så har man avhørssituasjonen (som politiet ikke tar opp på bånd), der misforståelser kan oppstå. Det er nok lett å finne mange «løgner» om man ber folk forklare seg om en gitt kveld – om man tar for gitt at de lyver. Om man ikke tar dette for gitt, har de fleste unøyaktigheter og forglemmelser en helt naturlig forklaring. Slike tanker var ikke på aktor Dahls agenda.»*

Som man vil se av det ovenstående, er setningene Solvang klippet ut (markert med fet skrift) skrevet inne i og til en forklarende tekst. Klippet ut og satt sammen, slik Solvang gjør, gir ikke setningene alene nok informasjon til leseren om Viggos forklaringer, og heller ikke nok informasjon til å forstå hva jeg faktisk mener med utsagnene.

Mange av Solvangs 12 underpunkter til påstand 1 behandles i boken, men jeg skal likevel kommentere dem fortløpende punkt for punkt:

Trond Solvangs punkt 1:

Viggos svar til aktor i retten: Jeg har aldri vært på åstedet. Under Ben Fegrans eksaminering av Viggo: Jeg har vært på åstedet en gang for tre år siden (dagen før sa han at han aldri hadde vært i området). Viggo hevder han misforsto da aktor stilte nøyaktig det samme spørsmålet dagen før. I politiavhør

29. august 2000 sa Viggo at han hadde vært der med sykkel for ett til to år siden. I politiavhør 21. september 2000 sier Viggo det samme, før han plutselig sier at det ikke går an å sykle i området.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 1:

Solvang er heller ikke presis når han gjengir utdrag fra avhørene (som formodentligvis ble lest opp for retten). Dette er hva som står i avhørsprotokollen fra det refererte avhøret av Viggo Kristiansen (status som vitne) den 29. august 2000:

«Vitnet ble forespurt om han vet hvor drapsstedet er. Vitnet forklarer at han vet «sånn noenlunde» hvor drapsstedet er ... Vitnet ble forevist et kart over åstedet (med avmerket område rundt åstedet). Vitnet er 100 % sikker på at han ikke har vært innenfor dette etter årsskiftet 2000. Men han tror han var der, eller i nærheten av området, i forbindelse med en sykkeltur for et år eller to siden».

I følge Solvang sier Viggo det samme i avhør 21. september 2000, før han plutselig sier at det ikke er mulig å sykle der. Rapportskriver selv har notert dette fra avhøret 21. september:

«I vitneavhøret av 29.8.00 forklarte siktede at han var i området ved åstedet for ett til to år siden i forbindelse med en sykkeltur. Han ble gjort kjent med at dette ikke stemmer med det han nå forklarer. Siktede sier «det ikke går an å sykle over der». På spørsmål om hvorfor han da opplyste dette i vitneavhør, forklarer siktede at det ikke var så nøye hva han svarte, fordi han ikke hadde noe med saken å gjøre. Han ble da spurt om han synes det var greit å lyve om noe så alvorlig. Han sier at «jeg kan ikke huske å ha sagt det, og jeg må ha oppfattet det galt».

Jeg mener det fremgår klart av de to avhørsprotokollene at ikke er Viggo, men snarere avhøreren som ikke er helt ryddig med fremstillingen når han konfronterer Viggo med hva han har sagt i tidligere avhør.

I det første avhøret fremgår det klart at Viggo er omtrentlig både i angivelsen av hvor han har syklet og når sykkelturen var. Han sier han vet sånn noenlunde hvor åstedet er. Deretter sier han at han tror han var der, eller i nærheten av området i forbindelse med en sykkeltur for noen år siden.

Når avhøreren i et senere avhør konfronterer Viggo med at han skal ha sagt at han har syklet over åstedet og at han nå sier at det ikke går an å sykle der, så blir ikke Viggo konfrontert med en korrekt gjengivelse av sin protokollerte forklaring. Når Viggo ut fra avhøreren påstander svarer at han kanskje kan ha oppfattet det galt, så er det ikke nødvendigvis hverken unaturlig eller mistenkelig. Vi

kan jo lese rett ut av avhørsprotokollen at det faktisk er avhøreren som ikke gjengir det Viggo tidligere har sagt korrekt.

At Viggo kan ha vært i nærheten av åstedet med sykkel, er fullt mulig. Det går turstier og veier tett på åstedet (det bør også Solvang, som er kjent i Baneheia, vite). At man ikke kan sykle på selve åstedet, stemmer også. Selve «åstedet» er et mye mer begrenset område enn det videre begrepet «området», som Viggo blir bedt om å svare på i det første avhørsreferatet.

Når Solvang i ro og mak (skriver at han har jobbet med sitt dokument i 12 dager) med egne notater for hånden og alle muligheter til ellers å gjøre grundig research, kan misforstå og rote slik han gjør med punkt 1, så kunne han ha hatt forståelse for at Viggo – i en presset situasjon under muntlige utspøringer i retten – kan rote eller misforstå om tilsvarende.

Det er ellers grunn til å stille spørsmål om Solvangs notater er korrekte. Jeg finner det vanskelig å tro at Viggo i retten skal ha fortalt at han faktisk hadde vært på åstedet. Jeg har ikke funnet et eneste pressereferat der denne oppsiktsvekkende opplysningen er gjengitt. Jeg vil anta at det Viggo fortalte i retten var det samme som han hadde forklart i politiavhør; at han visste omtrent hvor åstedet var og at han hadde vært i dette området en gang for ett til to år siden. Han kan selvfølgelig ha sagt tre år i retten. Det går ikke frem hvor informasjonen om hva Viggo hadde sagt i politiavhør stammer fra. Slik det er formulert i Solvangs notater ser det ut til at det er Fegran som leser hva Viggo skal ha sagt i politiavhørene. Det som blir gjengitt i Solvangs notater er uansett ikke korrekt når det gjelder det som faktisk står i avhørsprotokollene.

Trond Solvangs punkt 2:

Om hvor Viggo traff Jan Helge sier han i retten: Jeg syklet til Svarttjønn hvor jeg traff Jan Helge ved bommen. Aktor trakk fram et politiavhør fra 14. juli hvor Viggo sier at han så Jan Helge sittende ved Svarttjønnveien 10. I retten i dag sier han at han husket feil. Viggo sier videre at han fikk nøklene til bua av Jan Helge med en gang, rett ved benkene på Svarttjønn. I avhør skal han ha sagt at han fikk nøklene ved en lekeplass nedenfor p-plassen. Han sier nå at han ikke husker dette, og at han ikke husket dette i avhøret.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 2:

Vedrørende guttenes treffpunkt, så er det grundig redegjort for i boken, noe Solvang totalt underslår for leseren. Og nok en gang stemmer ikke Solvangs notater av hva som blir lest opp fra avhør i retten med det som står i de faktiske avhørsdokumentene.

I protokollen fra avhøret av 14. juli sier Viggo [her er han omtalt som vitne]:

«Jo, det stemmer, det var ikke ved bommen jeg traff Jan Helge». Da vitnet kom syklende opp mot bakken, så han ikke Jan Helge der. Vitnet fortsatte derfor inn til nordenden av 3. stampe, der han heller ikke så Jan Helge. Vitnet snudde og syklet tilbake. Da han kom til Svarttjønn på østtiden, sto Jan Helge der».

Dette viser at Viggo allerede tidlig ryddet opp i egen misforståelse om hvor de traff hverandre denne kvelden. Svarttjønnveien 10 er for øvrig adressen til boligblokken som ligger ved lekeplassen og parkeringsplassen det er snakk om. Det er altså ingen motstrid mellom «Svarttjønnveien 10» og lekeplassen ved enden av p-plassen, slik en kan få inntrykk av om en kun leser Solvangs utdrag fra egne notater. Dette kunne for øvrig Solvang funnet ut av selv gjennom et enkelt adressesøk (og/men da fått litt mindre å skrive om).

Ellers kan man jo bare forestille seg hvor vanskelig det er for en ung tiltalt med AD/HD og lav IQ-score å skulle svare nøyaktig om alle bevegelser og klokkeslett dersom den eller de (Dahl og/eller Fegran) baserer spørsmålene sine på egne feiltolkninger av politiavhør. For ikke å snakke om hvor dypt urimelig det må føles når ukritiske journalister som Solvang i tillegg kleber på deg enhver annens misforståelse/unøyaktighet som om det var din løgn.

Uansett er det vanskelig å se at det har noen betydning for skyldspørsmålet at Viggo ikke husker nøyaktig hvor han fikk overlevert nøklene til bua, eller at dette skal være noe å lyve om. For hva skulle motivasjonen for å lyve om en slik detalj være? Er ikke en enklere forklaring at man ikke nødvendigvis husker noe slikt nøyaktig? Hvor nøyaktig ville Solvang husket en eventuell nøkkeloverlevering et år tilbake i tid?

Trond Solvangs punkt 3:

Viggo blir flere ganger konfrontert med politiavhørene hvor han sier noe annet enn i retten. Han innrømmer å ha justert forklaringene etter medieoppslag.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 3:

At man ikke forklarer seg sammenfallende om uvesentlige detaljer i avhør og i retten, kan tilsi troverdighet fremfor det motsatte. Hvis man forstår at man f.eks. har oppgitt feil møtetidspunkt, så er det helt naturlig å endre på dette. Noe annet ville jo vært rart – og suspekt. Ellers er det verdt å merke seg NRKs edruelige gjengivelse av Viggo Kristiansens forklaring om hvordan han selv blir bedre informert:

«Jo mer jeg har lest i media og hørt om saken så har jeg kommet til at tidspunktene må være feil».

Viggo forteller altså i retten at da han fikk adgang til å lese aviser etter at saken var ferdig etterforsket, og i det hele tatt fikk tilgang til annen informasjon enn det politiet opplyste ham om, var kommet frem til at de tidspunktene han mente å huske ikke kunne stemme. Han endrer så tidspunktene for at de skal stemme med virkeligheten, men han er klar på at disse nye tidsangivelsene er ikke tidspunkter han husker, men som han antar må være korrekte. NRKs sitat er ikke inkriminerende. Det samme kan man ikke si om Solvangs tendensiøse fremstilling – «Han innrømmer å ha justert forklaringene etter medieoppslag». Solvangs ordvalg – bruken av «innrømmer» – viser hva slags forutinntatthet Solvang må ha vært utstyrt med da han tok sine notater.

Trond Solvangs punkt 4:

Viggo fortsetter sin forklaring: etter en stund kom Jan Helge valsende ned Solbergveien. Jeg så han komme rundt klokken 2015. Aktor viser til politiavhør sommeren før hvor Viggo sa at Jan Helge kom til ham klokken 1930. Tidspunktet husket du fordi du så på klokka di. Jeg må ha bommet noe veldig på tidspunktene, sier Viggo i retten.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 4:

Å bomme med tre kvarter på et trefftidspunkt er ikke å «bomme veldig», slik Viggo selv sier i retten. Men om «alle» andre mener det, så er det sikkert mulig å la seg påvirke. Fra Solvangs notater kan en lese følgende:

Aktor viser til et politiavhør sommeren før hvor Viggo sa at Jan Helge kom til ham klokken 1930. Tidspunktet husket du fordi du så på klokka di.

Dersom Solvang har gjengitt aktor Dahl korrekt, så er dette svært alvorlig, fordi det aktor her påstår ikke er sant. Viggo har aldri i noe politiavhør forklart at han så på klokken da Andersen kom hjem til ham. I avhør 14. juli 2000 skriver rapportskriver:

*«Vitnet antar at klokken var 1930 da Jan Helge kom, fordi han så på klokka da Jan Helge gikk for å dusje. **Da** var klokken 2030».*

Det fremgår her klart at 1930 ikke er et eksakt tidspunkt, men noe Viggo tror. Dessverre ser det ikke ut til at Viggos forsvarer har vært i stand til å slå ned på denne typen feilinformasjon fra aktors side, men aktor har under ingen omstendigheter lov til å benytte seg av den slags metoder for å diskreditere en tiltalt. Retten må jo kunne stole på at når aktor refererer fra politiavhørene, så gjengir han korrekt det som faktisk står der.

Et interessant og vesentlig spørsmål: kan Viggo kan ha tatt så feil av tiden? Kan det være at han tror at Jan Helge tilbragte en time sammen med ham før han gikk hjem, mens det i virkeligheten var mye mindre? Vel, i avhøret datert 14. juli 2000 forteller Viggo at to kamerater kom hjem til ham utpå kvelden og at de ble der 45 minutter til en time. I avhør 4. juni 2000 forklarer den ene kameraten at de var hos Viggo ca. 10 minutter. Så det er tydelig at opplevelsen hos de Viggo og kameraten har vært helt forskjellig. Er det grunn til å tro at noen av dem lyver? Det er det ikke. Disse forskjellene må betraktes som helt normale når det gjelder beskrivelsen av en begivenhet som fant sted for flere uker siden, og som der og da må ha blitt oppfattet som fullstendig betydningsløs. Om noe, viser disse vitnene at Viggo ikke nødvendigvis er veldig nøyaktig i sin opplevelse av tid. En egenskap han deler med svært mange.

Dette åpner da for at Jan Helge kan ha kommet hjem til Viggo langt senere enn oppgitt i avhøret, kanskje klokken 20:15. At Jan Helge tilbragte 15 minutter sammen med Viggo før han gikk hjem, er faktisk mer sannsynlig enn at han tilbragte en time (slik Viggo har trodd). I følge Meteorologisk institutt var makstemperaturen fredag 19. mai 2000 13°, så temperaturen denne kvelden kan neppe ha vært mer enn 10°. Sannsynligvis enda lavere. Om natten var temperaturen nede i 3°. Jan Helge var, ifølge eget utsagn, iført T-skjorte og joggebukser, og det har formodningen mot seg at han skal ha sittet stille på trappen utenfor huset til Viggo i en time. Ikke bare må det ha vært iskaldt å sitte der, men det er nærliggende å tro at han hadde et behov for å komme seg hjem så snart som mulig for å etablere et alibi (faren som registrerer at han kommer hjem). Med tanke på at Jan Helge beviselig var gjerningsmann, kan man jo lett se andre motiv for å dusje også.

Trond Solvangs punkt 5:

Viggo spurte hvor Jan Helge hadde løpt. Han svarte på dette, sier Viggo. Igjen konfronterer aktor ham med politiforklaringene hvor Viggo har ulike forklaringer på hvor Jan Helge løp i Baneheia.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 5:

At Viggo har hatt ulike forklaringer på hvor Jan Helge har løpt, er naturlig. Dette er jo informasjon han får fra Jan Helge Andersen. Spørsmålet til Solvang burde da heller vært hvorfor Jan Helge endrer forklaring om hvor han har løpt.

Fra protokollen til avhør av Viggo 14. juli 2000 heter det:

«Jan Helge fortalte at han hadde vært i Bymarka opp mot Bærvannet, uten at han utdypet dette nærmere». I avhør av Viggo 16. september 2000 står det «Siktede forklarer at han spurte Jan Helge om hvor han hadde løpt, og siktede mener å huske at Jan Helge fortalte at han hadde løpt i området Bånetjønn».

Når Viggo har ulike forklaringer på hvor Jan Helge skal ha løpt, så skyldes det altså at Jan Helge overfor ham kan ha servert ulike forklaringer. Men Solvang trekker frem dette som et eksempel på endrete forklaringer fra Viggo. Og som faktafeil hos meg.

Trond Solvangs punkt 6:

Viggo sier videre at Jan Helge ble sittende sammen med ham på trappa i 25 – 30 minutter før han dro hjem og dusjet mellom 2045 og 21. I politiavhør har Viggo sagt at Jan Helge gikk for å dusje klokken 2030, og at dette husket han fordi han så på klokka. Han endrer forklaring når han blir konfrontert med mobiltelefon-utskriftene.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 6:

At Viggo «bommer» med 15 – 30 minutter på når Jan Helge går for å dusje fra avhør høsten 2000 til utspørring i retten våren 2001, er ikke unaturlig (se punkt 4). Det er skrevet svært mye om upålitelighet i vitneforklaringer. Den norske avhørseksperten Asbjørn Rachlew skriver for eksempel i sin doktoravhandling at et troverdig vitne ikke nødvendigvis gir pålitelige opplysninger. Minnet vårt er ikke designet for å være vitne i en straffesak.

Og at Viggo endrer forklaring om tid etter å ha blitt konfrontert med mobildata, er ikke annet enn rett og rimelig. Det tilsier at han ikke anser egne tidspunkter som «hogd i stein», og at han i stedet tilpasser seg fakta. (Det er noe flere med hell kunne forsøkt i denne saken, deriblant Solvang). Se ellers svar på punkt 4.

Trond Solvangs punkt 7:

Under rundspørring mandag 22. mai sa Viggo at han var hjemme til klokken 1930 da kameraten kom. I politiavhør 13. september sa Viggo at Jan Helge kom til ham mellom 1915 – 1930. Dagen før i retten sa Viggo at Jan Helge kom på døra hans cirka 2015.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 7:

Dette oppfatter jeg som nærmest ren repetisjon av punkt 4. Se over.

Trond Solvangs punkt 8:

Under Ben Fegrans eksaminering av Viggo konfronterer han Viggo med politiforklaringene. Han viser til en rekke versjoner om Viggos forklaring om hvor Jan Helge var.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 8:

Dette oppfatter jeg som ren repetisjon av punkt 5. Se over.

Trond Solvangs punkt 9:

I tre politiavhør har Viggo sagt at Jan Helge ikke tør motsi ham. I retten sier han at dette ikke stemmer.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 9:

Jeg har problemer med å forstå at ikke Solvang ser en mulig sammenheng her. Viggo har altså tidligere trodd at Jan Helge aldri ville tørre å motsi ham, men hele rettsaken dokumenterer jo for all

verden at Jan Helge ikke har noe som helst problem med å motsi Viggo. Hva mener Solvang at Viggo skulle si i retten?

At Viggo endrer syn på Jan Helge etter alt som er skjedd, er jo opplagt. I avhør forteller Viggo at Jan Helge kan finne på å spytte snus på gulvet i bua, men at han rydder opp om Viggo sier ifra om at dette er noe han ikke skal ha noe av. Jeg mener Jan Helges opptreden både her og ellers absolutt ikke vitner om en person som er underdanig sin kamerat (heller ikke om Viggo skal ha trodd/innbilt seg noe annet tidligere). Hele rettssaken viser jo at Viggo har tatt grundig feil av ham. Men gjør det Viggo Kristiansen til gjerningsmann om han har tatt så til de grader feil av kompisen?

Trond Solvangs punkt 10:

Viggo innrømmer i retten at han la skylden på kikkerepisodene på Jan Helge.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 10:

Det er ikke bare i retten, men også tidlig i avhør at Viggo innrømmet at han forsøkte å legge skylden på Jan Helge for kikkerepisoden. Forsøket på å legge skylden på Jan Helge og innrømmelsen skjer for øvrig i samme avhør. Når det er sagt: damen som opplever kinkingen beskriver en person som samsvarer med Jan Helge utenfor boligen. Og Jan Helge forteller også selv at han har vært mye rundt kvinnens bolig, da denne ligger i «patroljeområdet». Men til tross for at kvinnen beskriver en med Jan Helges signalement (hun vet godt hvordan Viggo ser ut) utenfor vinduet en kveld politiet rykker ut, og at Jan Helge altså bekrefter at han ofte har vært utenfor kvinnens bolig, stiller politiavdelingsjef Geir Hansen følgende spørsmål til Jan Helge i avhør:

«Hvorfor tror du Viggo vil legge skylden på deg for å ha stått på andre siden av NNs bolig denne kvelden og kikket inn?»

«Det er vel nærliggende å tro at Viggo ønsket å unnslippe selv», svarer Jan Helge.

For øvrig har ikke dette punktet noe å si opp mot «påstand 1» fra boka, som jo er den Solvang har ønsket å tilbakevise med sin 12-punkts liste. Sitatene som Solvang sakser fra boka, dreier seg om hva Viggo forklarte at han gjorde drapsdagen. Kikkerepisoden (som Viggo innrømmet) har ingen ting med dette å gjøre.

Trond Solvangs punkt 11:

I politiavhør 21. september sa Viggo at han var redd politiet skulle finne spor av ham på åstedet. I retten hevder han at politiet la ordene i munnene på ham.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 11:

Norsk politi har både i denne saken og andre saker (les: Birgitte Tengs og Fritz Moen) puttet ord i munnen på tiltalte. Viggo har alltid vært tydelig på at det ikke kan være spor av ham på åstedet, fordi han ikke har vært der. Dette var han også klar på da han ble konfrontert med politiets uriktige påstand om hundre prosent sikre DNA-bevis. Politiets manipulering av bevismateriale er ikke bare dokumentert i ovennevnte saker, men også i Per Liland-saken. Så at Viggo kan ha fryktet noe tilsvarende fra et politi han etter hvert stoler mindre og mindre på, virker ikke urimelig.

Trond Solvangs punkt 12:

I de første politiavhørene benektet Viggo å ha begått overgrep mot mindreårig. Da Viggo blir konfrontert med politiets mistanke om overgrep av sin advokat, tilstår han fem overgrep mot naboenta.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til punkt 12:

Det er riktig at det «satt inne» for Viggo å innrømme/tilstå overgrep overfor en liten jente i nabolaget fra da han var tidlig i tenårene. Men heller ikke dette punktet har noe å si opp mot «påstand 1», som jo er den Solvang har ønsket å tilbakevise. Viggos tilståelse av overgrep som han begikk flere år tidligere gjør ham til en person av interesse for politiet, men det sier ingen ting om hva Viggo gjorde den dagen jentene ble drept i Baneheia eller hvem som drepte dem.

Det er ellers verdt å merke seg at Viggo i sin tilståelse av disse ugjerningene tar fullstendig ansvar. Han forteller at det var han som lurte jenta og at hun er uten enhver form for skyld. Jeg forsvarer naturligvis ikke Viggos handlinger, men tenker at tilståelsen og måten han tar ansvar på tross alt er et lyspunkt. Dersom alle overgripere hadde tatt ansvar, slik Viggo gjør, så ville nok det gjort hverdagen lettere for de som var utsatt for overgrep.

Trond Solvangs avsluttende kommentar til sine 12 punkter under påstand 1:

I sin sluttprosedyre sa aktor at han aldri hadde møtt en tiltalt som var så redd for å svare på enkle spørsmål som Viggo Kristiansen.

Bjørn Olav Jahrs kommentar til Solvangs avsluttende kommentar:

Dahl kan sikkert ha sagt dette, men er det i så fall overraskende? Det er kanskje ikke helt uvanlig at aktorer sier slikt i retten? Og kanskje er det også ekstra fristende om en har et svært lydhørt publikum. TV 2-journalist Trond Solvangs og andre mediers gjengivelse av hva Viggo skal ha sagt i retten viser da også klart at Viggos frykt har vært berettiget.

Påstand 2:

«Viggo benekter å ha hatt kniv på seg drapskvelden. Forfatteren skriver videre: det finnes ingen observasjoner som tilsier at Viggo hadde denne på seg 19. mai 2000.»

Trond Solvangs notater:

Under Fegrans utspørring av Viggo sier han at han hadde arbeidsbuksa på seg den dagen (gikk alltid med kniv i arbeidsbuksa, sa han tidligere i forklaringen).

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Dette er et av (dessverre) mange eksempler på Trond Solvangs uredelige kryssklipping. I sitatet over forledes leseren til å tro at begge sitatene fra boken henger sammen og dreier seg om hvorvidt Viggo Kristiansen hadde kniv på seg. Solvang lurer leseren til å tro at ordet «denne» i andre setning viser til «kniv» fra første setning. Men slik er det ikke.

Første setning, om at Viggo benekter å ha hatt kniv på seg, er hentet fra side 185/187. Mens den andre setningen handler om at det ikke finnes noen observasjoner som tilsier at Viggo hadde på seg en *militærbukse* kvelden jentene ble drept. På side 224/226 fremkommer det at Jan Helge i avhør blir spurt om Viggo pleide å bære kniv. Da svarer Jan Helge: «Ikke sett han med annet enn *leatherman* når han har på seg *militærbuksa*».

Jeg har ikke funnet noe i sakens dokumenter om at Viggo skal ha sagt at han alltid gikk med kniv i arbeidsbuksa. Jeg hadde derfor ingen grunn til å komme med en slik påstand. Jeg var ikke til stede i retten, og kan dermed ikke avvise Solvangs påstand om at dette ble sagt. Det jeg derimot har belegg for å hevde, er at Viggo i avhør har benektet å ha hatt kniv på seg.

Den andre setningen handler ikke om kniven i det hele tatt, men viser som nevnt til Viggo Kristiansens bekledning og spørsmålet om han brukte militærbukse, slik Jan Helge hevder. Det finnes ingen vitneobservasjoner i sakens dokumenter som bygger oppunder det Jan Helge sier. Innholdet i boken er altså korrekt, selv om Solvang både kryssklipper og forsøker å skape forvirring og muligens lykkes med å forlede publikum.

Påstand 3:

«Viggo svarer under en rundspørring mandag 22. mai at han var hjemme, og at han fikk besøk av Jan Helge klokken 19:30. Viggo skryter aldri på seg god hukommelse. Forfatteren skriver «Telenors Bjørn Amundsens forklaringer viste det Viggo hele tiden hadde hevdet, at han ikke hadde vært i Baneheia denne kvelden.

Trond Solvangs notater:

Viggo endret forklaring om Baneheia da han traff en prest han kjente som hadde fortalt politiet at han traff Viggo og Jan Helge i Baneheia.

Etter en stund kom Jan Helge valsende ned Solbergveien. Jeg så ham komme rundt 2015. Aktør bryter inn og sier; ifølge et vitneavhør av deg i fjor sommer (22. mai) sa du den gang at du så Jan Helge komme til deg klokken 1930. Tidspunktet husket du fordi du så på klokka di, sa du i avhør. Jeg må ha bommet veldig på tidspunktene, sier Viggo.

Videre forteller Viggo:

Jan Helge blir sittende på trappa i cirka 25 til 30 minutter før han dro hjem og dusjet mellom 2045 og 21. Aktør viser til politiavhør hvor Viggo sier Jan Helge gikk for å dusje 2030 og han husker dette fordi han så på klokka. Når han blir konfrontert med mobilutskriftene endrer han forklaring i retten.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Nok en gang jukser Solvang. Også her får leseren inntrykk av at Solvang henter setningene fra samme sted i boken, og at sitatene dreier seg om de samme forholdene. Slik er det ikke. Første halvdel av «påstanden» er hentet fra s. 155/157. Den andre fra side 323/325. Det er vanskelig å forstå hvilken motivasjon en journalist har for å gjøre slikt.

Jeg mener det er på grensen til uredelig når det fra Solvang og andre fremheves at Jan Helge og Viggo ble observert sammen i Baneheia på drapsdagen. Man får inntrykk av at guttene nærmest er sett sammen i nærheten av åstedet. Slik var det altså ikke. «Baneheia» er ikke et helt presist begrep. De som bor på Eg kaller f.eks. ikke området rundt Svarttjønn for Baneheia. Presten som observerer guttene drapsdagen, treffer dem på en lekeplass i boligområdet på Eg, *utenfor* turområdet ved Svarttjønn. Svært få vil definere dette området som Baneheia, slik Solvang skriver.

Når det er sagt, så har Viggo, ifølge egen forklaring, støttet opp av et annet vitne, så vidt syklet inn i Baneheia ca. klokken 18, før han snudde og deretter møtte Andersen på en tursti ved Svarttjønn (utenfor Baneheia). Et sentralt forhold som Solvang konsekvent underslår, er at Viggo redegjorde for alt dette allerede i avhør 14. juli – to måneder *før* han ble arrestert - ikke først i retten, slik man lett kan tro om man kun leser Solvangs utdrag fra egen dagbok. Som jeg også skriver i min bok, er det anført i avhørsprotokollen fra 14. juli at Viggo Kristiansen ga opplysningene om at han hadde syklet inn i Baneheia *uoppfordret*. Det er åpenbart et forhold Solvang ikke har tatt inn over seg, og da heller ikke klart å formidle videre til publikum.

At jeg skriver at Viggo ikke har vært i Baneheia, opp mot Bjørn Amundsens vitnemål, handler i mer presis forstand om at Viggo Kristiansens mobildata viser at han ikke kan ha vært i nærheten av *åstedet*, som ligger i Baneheia, *i det aktuelle tidsrommet for uqjeringene*. Det er en betydelig forskjell. Basestasjonen, som all mobiltrafikk til og fra Viggo Kristiansens mobiltelefon går over på drapsdagen, har dekning ved Svarttjønn, der guttene uomtvistelig traff hverandre en til to timer før drapene, men denne basestasjonen har *ikke* dekning på åstedet i Baneheia og i umiddelbar nærhet av dette.

Det jeg formidler i min bok, er at Viggo Kristiansens mobildata, slik det ble presentert av Telenors dekningsdirektør Bjørn Amundsen i retten, viser at Kristiansen ikke kan ha truffet drapsofrene sammen med Jan Helge Andersen. På samme tid som både politiet, aktor og Jan Helge hevder de to traff jentene like øst for åstedet både mottar og sender Viggo to tekstmeldinger over en basestasjon som har utmerket dekning hjemme hos Viggo, men som *ikke* har dekning på det stedet i Baneheia der Jan Helge hevder de møtte jentene.

Også i tidsrommet Jan Helge hevder de to befant seg på åstedet og begikk ugjerningene, mottar og sender Viggo to tekstmeldinger over den samme basestasjonen, som er den dominante basen hjemme hos Viggo Kristiansen, men som ikke har dekning på åstedet – i Baneheia.

Tidsrommet det er snakk om, er i timene etter at Viggo Kristiansen og Jan Helge Andersen ble observert sammen på lekeplassen like ved Svarttjønn *utenfor* Baneheia. Telenors vitnemål om mobildataene gir åpenbart støtte til Viggo Kristiansens forklaring om at de to guttene gikk hver sin vei etter møtet ved Svarttjønn.

Solvang skriver at Viggo bommer på klokken 19.30 og 20.15. Og fortsetter med tidspunktene for når Jan Helge skal ha gått hjem for å dusje, som er riktigere å angi mer presist i henhold til Viggos forklaring, da han i avhør sier at det er 20.30 han ser på klokken.

At Viggo Kristiansen senere endrer forklaring konferert med mobilutskriftene, vitner om at Viggo har større tillit til at mobildataene er riktige enn at han selv husker rett. Det er underlig at flere ikke har hatt tillit til mobildataene. En kan jo stille spørsmål tilbake til Solvang om hvorfor han ikke undres over hvordan det kan ha seg at mobilutskriftene totalt slår beina under Jan Helge Andersens forklaring om hvor de to guttene befant seg. Kanskje er forklaringen at Solvang da ville være nødt til å betrakte påstandene til den beviselige voldtekts- og drapsmannen Jan Helge Andersen med et kritisk blikk.

Når det gjelder Solvangs forsøk på å tilbakevise min påstand, så stemmer det at Viggo i rundspørring sier at han var hjemme og fikk besøk av Jan Helge klokken 19.30, det stemmer at Viggo ikke skryter på seg god hukommelse (han tar flere forbehold om egen hukommelse i avhør) og det stemmer at Telenors dekningsjef Bjørn Amundsens forklaringer om mobildataene viser at Viggo ikke kan ha vært på åstedet da ugjerningene fant sted.

Påstand 4:

«Forfatteren skriver: Det er underlig at Jan Helge og Viggo aldri diskuterer seg imellom hva de, ifølge tiltalen, skal ha gjort sammen. Jan Helge forteller i retten at han aldri diskuterte saken med bestevennen. De diskuterte aldri hva de angivelig skulle ha begått i fellesskap i Baneheia. Forfatteren mener det er det en god grunn til; Jan Helge vil ikke bli avslørt, og Viggo har ikke gjort det.»

Fra Trond Solvangs notater:

Jan Helges forklaring i byretten dagen etter at jentene ble funnet. De to kameratene var oppe ved sperringene. Viggo ville igjen prate om det, men Viggo (???) nektet (Bjørn Olav Jahrs kommentar: her antar jeg Solvang mener Jan Helge). Jan Helge ville melde seg for politiet. «Da må du ta ansvaret for alt alene», sa Viggo. Han ble sur og ville nekte for det og si at Jan Helge hadde tilstått overfor ham.

Fra Viggos forklaring: «Vi snakket ikke så mye om drapene i Baneheia i dagene etter at jentene var funnet. Jeg var ikke så veldig opptatt av det. Vi snakket om hårfunnet og at dette kunne ha blitt fraktet med fugler. Han forteller videre at de to snakket om at politiet kan ha fabrikkert bevis mot dem».

Aktor sier; samme dag som de to ble pågrepet sa Viggo til politiet at han og Jan Helge hadde snakket om DNA-funnet dagen før (12. september). – Dette kan bli vår siste dag sammen, så vi får nyte den, skal Viggo ha sagt. I retten sier Viggo at han fleipet om dette i avhøret. Viggo vil ikke svare på om han bevisst har løyet i politiforklaringene.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Igjen trekker Solvang setninger ut fra sin sammenheng og får det til å virke som om jeg påstår noe jeg slett ikke gjør. Det er jo ikke slik at jeg mener eller gir uttrykk for at Jan Helge og Viggo ikke noen gang snakket om barnedrapene på samme måte som alle andre gjorde. Jeg skriver flere steder at Viggo snakker om saken både med og uten Jan Helge til stede, noe jeg også belegger med vitneutsagn. Å kryssklippe seg frem til at jeg påstår noe annet, er rett og slett en uredelig fremstilling av Solvang.

Det som er poenget i boken, og som jeg henter fra avhør med Jan Helge, er at han forklarer for politiet at de ikke diskuterte selve ugjerningene i den kontekst og forståelse at de *selv var gjerningsmenn*. Som jo er noe ganske annet enn å diskutere saken på lik linje som alle andre.

I og med at Solvang igjen setter to setninger sammen uten å redegjøre for dette, limer jeg inn hva jeg skrev i boken på side 155-156/157-158, slik at leseren ser hele konteksten. Deretter vil jeg vise til avhør med Jan Helge, der det tydelig fremkommer hvordan han forteller at de ikke diskuterte drapene og voldtektene *som gjerningsmenn*, noe jeg heller ikke kan se at Trond Solvang har notert seg fra retten.

Ellers fremgår det både av politiavhørene av Jan Helge og i boken at Jan Helge påstår at han har sagt til Viggo at han ønsker å melde seg. Så når Solvang tror han «arresterer» meg ved å bruke sine

notater mot enkelte avsnitt i boken, burde han også klart å få med seg innholdet i resten av boken. Han kunne enkelt funnet andre avsnitt der en slik «arrestasjon» ikke ville vært mulig (s. 222/224). Dersom Solvang hadde løftet blikket noen centimeter opp på siden og lest de første setningene i samme avsnitt, og ikke bare sakset halvparten av innholdet, så hadde han forstått at setningen hvor jeg skriver «diskutere saken» viser til «hva de ifølge tiltalen skal ha gjort sammen» fra setningen før. Dette står klart spesifisert i utdraget Solvang klippet ut setningene fra (se under).

Jeg skriver på s. 155-156/157/158:

«Det er underlig at Jan Helge og Viggo aldri diskuterer seg imellom hva de, ifølge tiltalen, skal ha gjort sammen. Jan Helge forteller i retten at han aldri diskuterte saken med bestevennen. De fleste av oss har vel en eller annen gang sammen med en eller flere begått urett, dog i en helt annen skala enn det som skjedde i Baneheia. Fellesnevneren er nok at vi snakket med de andre, som har like dårlig samvittighet. Vi har alle følt på redselen for å bli avslørt. Da har det vært både naturlig og godt å kunne diskutere med de medskyldige. Dette skjer ikke etter drapene i Baneheia. I stedet for at Jan Helge og Viggo diskuterer mistankene som de må ha følt under intense politiavhør og ransaker, veksler de ikke ett eneste ord om selve ugjerningene, ifølge Jan Helge. Jan Helge forteller senere at han ble knivtruet til å begå overgrep, men er likevel ikke mer engstelig for Viggo enn at han noen måneder etter drapene drar på heisatur til Danmark, der kameratene blant annet besøker en sexklubb i Ålborg. Heller ikke på denne turen, en ungdommelig sommertur, blir hendelsene i Baneheia snakket om, ei heller i fylla. Kan årsaken til denne manglende kommunikasjonen være så enkel som at Jan Helge ville ha avslørt seg dersom han hadde snakket om saken? At Viggo ville ha luktet lunta om Jan Helges handlinger? Uansett så har Jan Helge og Viggo helt sammenfallende forklaringer på dette punktet: De diskuterte aldri hva de angivelig skulle ha begått i fellesskap i Baneheia. Det er en god grunn til det: Jan Helge vil ikke bli avslørt, Viggo har ikke gjort det.

I avhør med politiavdelingssjef Geir Hansen 13. september 2000 fremgår følgende fra Jan Helges forklaring under punktet «Hjemme hos Viggo»:

«På spørsmål svarte siktede at de ikke snakket noe særlig om det som hadde skjedd. Siktede selv ønsket ikke å snakke om det, men Viggo brakte det på bane et par ganger. Siktede hadde ikke lyst til å prate om det – dette fordi han nettopp hadde drept en person. Siktede hadde lyst til å «glemme». Han følte seg nervøs og kald. Han følte seg også redd. Siktede sier at han ikke har så god hukommelse at han husket hva Viggo prøvde å bringe på bane. Siktede har dessuten mest prøvd å fortrenge det».

I avhør med Jan Helge 1. november 2000 har politiavdelingssjef Geir Hansen anført at:

«Det virker påfallende at han selv ikke snakket noe med Viggo om hverken bærepose eller kniv? Han fastholder tidligere forklaring. Det kan virke rart at siktede i tiden etter – fremdeles var «kamerat» med Viggo – hvis det er slik at Viggo truet siktede både til overgrep og drap? «Jeg følte at jeg ikke kunne gjøre annet ... hadde ikke jeg blitt truet på livet ... så hadde jeg sikkert ikke gått sammen med ham etterpå ... det går ikke an å gå utenom ham (Viggo).»

At Solvang i retten likevel kan ha oppfattet Jan Helge som at han og Viggo skal ha pratet sammen om felles ugjerninger, ser jeg ikke bort ifra. Det betyr i så fall at Jan Helge også på dette punktet har endret forklaring fra de opprinnelige avhørene, der han fokuserer på å fortrenge og ikke prate om ugjerningene.

At de, ifølge Jan Helge, har diskutert både «håret» og at Jan Helge kunne tenke seg å melde seg, har også jeg skrevet om. Ja, også det som kan ha vært Viggos spøkefulle kommentar, har jeg beskrevet. Solvang er direkte uredelig når han insinuer at jeg har holdt disse opplysningene tilbake fra publikum, På side 222/224 har jeg gjengitt meningsinnholdet av det Jan Helge forteller politiet om dette i avhøret:

«De har, ifølge Jan Helge, snakket om «håret», om hvordan personer som jevnlig går på stiene, kan miste hår, og at slike kan fraktes til åstedet med vind eller ved hjelp av dyr, og dagen før de blir arrestert, sier Jan Helge til Viggo – der de sitter på en benk utenfor blokka der han bor – at dette «kanskje er siste dagen vi sitter her», hvorpå Viggo svarer «ja, vi må bare nyte det». Selv skal Jan Helge ved to–tre anledninger si til Viggo at han ønsker at de begge skal melde seg. Svaret fra Viggo er at han i så fall får ta støyten alene. Han kommer aldri til å innrømme noe som helst.»

Som det forhåpentligvis følger klart av sitatet over, har jeg altså gjengitt Jan Helge Andersens påstander i boken, noe selvsagt Trond Solvang er klar over, gitt at han ikke snakker usant når han sier at han har lest boken to ganger.

Det er viktig å understreke at Viggo alltid har nektet for å ha hatt noe som helst med ugjerningene å gjøre, og at ovenstående utklipp av boken er gjengivelse av Jan Helges påstander. Basert på dokumentasjon og bevisbildet, så fester jeg ingen lit til Jan Helges forklaringer. Som man ser av ovenstående, er jeg ikke alene om det. Også politiavdelingssjef Geir Hansen er sterkt kritisk i sine kommentarer, selv om han lar være å fortelle retten om dette.

Påstand 5:

Mandag 30. oktober 2000 snakker Fegran med Jan Helge. Like etter tar han kontakt med Hansen. Han har dårlig nytt: Jan Helge opprettholder forklaringen sin.

Trond Solvangs notater:

Dag 8. Geir Hansen vitner i retten. «25. oktober får Hansen en telefon fra Jan Helges forsvarer, Ben Fegran. Jan Helge har flere opplysninger i saken. Nå tilstår han overgrep på en av jentene. Bakgrunnen for at han tilstår er at det er funnet biologisk materiale på jentene. Det såkalte hårfunnet. Jan Helge ville først ikke fortelle om overgrepene mot Stine Sofie fordi han var flau over det som skjedde».

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Nok en gang tar Trond Solvang et sitat ut av sin sammenheng og får det til å se ut som om det dreier seg om noe annet enn det gjør. Alternativt har Solvang gått glipp av noe helt essensielt, til tross for at det er grundig redegjort for i boken. For det virker rett og slett som om Solvang ikke forstår det jeg har skrevet. Det er kanskje derfor han henviser til notater som er helt irrelevante?

Problemstillingen Trond Solvang kanskje eller kanskje ikke har fått med seg, og som er omhandlet blant annet gjennom utdraget han viser til fra min bok, er at da Jan Helge innrømmet overgrep, så innrømmet han overgrep mot *feil jente*.

I Solvangs notater fra retten ser det ut til at politiavdelingssjef Geir Hansen forteller at Jan Helge den 25. oktober 2000 var klar til å innrømme overgrep mot *Stine Sofie*. Men dette stemmer ikke med de faktiske forhold. I det påfølgende avhøret den 26. oktober var det *Lena* som var den jenta Jan Helge innrømmet å ha forgrepet seg på.

Jan Helge har altså i seks uker konsekvent benektet enhver form for egne seksuelle aktiviteter på åstedet. Så, dagen før politiet offentliggjør DNA-funn de mener knytter Jan Helge også til denne delen av ugjerningen, bestemmer han seg for å fortelle om egen medvirkning. Men når han blir spurt hvilken jente han har forgrepet seg på, så er det altså *Lena* som er offeret han forteller om.

Det ser nå ut som om politiet får et problem, et problem som strengt tatt bare burde vært Jan Helges, nemlig at RMI har fortalt politiet at de foreløpige DNA-analysene viser mulige funn av DNA fra Jan Helge på *Stine Sofie*.

Istedenfor å konfrontere Jan Helge i avhør, gikk avhørsleder Geir Hansen til det uhørte skritt å informere Jan Helges forsvarer, Ben Fegran, om uoverensstemmelsen mellom Jan Helges forklaring og informasjonen fra RMI, for så å be advokaten ta dette opp med sin klient.

Utdraget Solvang fremlegger som «påstand 5» er hentet fra side 274/276 i boken, og er igjen basert på avhør av Jan Helge Andersen samt Geir Hansens egne notater kalt «rapportskrivers merknader», datert 26. oktober 2000. For å understreke, så er altså ikke dette min påstand, opplysningene følger direkte av Geir Hansens eget notat.

Men utdraget dreier seg altså ikke om at Jan Helge den 30. oktober nektet overgrep, slik Solvang forleder leseren til å tro at jeg hevder. Sitatet dreier seg om det påfølgende forsøket fra avhørsleder Geir Hansen på å få Jan Helge til å endre sin forklaring slik at overgrepet han innrømmet skulle stemme med de DNA-bevisene politiet mente å ha. Det er her det kommer inn at Fegran hadde dårlig nytt til Geir Hansen den 30. oktober 2000. Til tross for oppfordringen om å bytte offer opprettholdt Jan Helge forklaringen om at det var *Lena* han hadde forgrepet seg på. Det var først ytterligere fire uker senere at Jan Helge nok en gang endret forklaring, slik at denne stemte med DNA-bevisene politiet den gangen mente å ha.

Igjen skulle man tenke seg at Trond Solvang evnet å rette kritiske spørsmål der de hører hjemme. Istedenfor å skyte budbringeren, kunne man tenke seg at journalisten tok funnene i avhørsprotokollene på alvor og stilte spørsmål om hvorfor Geir Hansen *ikke* opplyste retten om Jan Helges vingling rundt hvilken jente han hadde forgrepet seg på. For *det* er jo svært interessant.

Til tross for at Jan Helge i seks uker kategorisk nekter for egne seksuelle overgrep, og til tross for at han i ytterligere fire uker hevder det var *Lena* han forgrep seg på, så forteller Geir Hansen i retten at Jan Helge var pålitelig. Eneste innvendingen var at han, ifølge Hansen, ikke ville fortelle om overgrepene på Stine Sofie fordi han var flau over det som skjedde.

Det kunne være interessant å få opplyst fra Solvang om Geir Hansen også la til for retten at Jan Helge slet med å finne plass til «episoden». Som Andersen sier i avhør til Hansen den 26. oktober 2000:

«Jeg vet ikke hvor det passer inn ... altså hvor det passer inn i hele episoden ... det kan jeg ikke huske.»

Eller er dette noe Solvang ikke noterte seg – eller har unnlatt å ta med i arbeidet han her har gjort? Jeg synes sitatet i avhørsprotokollen sier en hel del om Jan Helges Andersens manglende pålitelighet. Det er verdt å merke seg at Hansen ellers i avhørssituasjon er kritisk til mye annet av det Jan Helge serverer. Men i retten er han ikke det.

Dersom våkne journalister både krever innsyn og går gjennom denne farsen av en avhørssituasjon, så er det gode sjanser for at de ser at den ikke tåler dagens lys – hverken for Jan Helge eller politiet.

Påstand 6:

Inntrykket Mevåg gir, er at det må ha vært to menn på åstedet, og flere medier gjengir dette som om det ikke finnes forbehold.

Trond Solvangs notater:

Overingeniør Bente Mevåg vitner. Tre hårstrå ble analysert, det ene tilhørte Jan Helge Andersen. Et hårstrå ble funnet på jakka til Lena. Det tilhørte ingen av de fire involverte.

... i den tredje analyserunden på sæd funnet på Stine Sofie, ble det funnet DNA fra to menn. Ingen av de tiltalte kan utelukkes. Mevåg er 100 prosent sikker på at resultatet stammer fra to menn.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Det er vanskelig å forstå hva Trond Solvang her mener å kritisere meg for. Hans eget notat dokumenterer min påstand om at Bente Mevåg fra Rettsmedisinsk Institutt hevdet det var sikre bevis for to gjerningsmenn.

Selv gjengir jeg påstanden om Mevågs vitnemål med større forbehold enn Trond Solvang gjør, fordi det *også* finnes medier som ikke bruker sitatet «100 prosent». Men dersom det er dette hun sa – uten forbehold – så er det oppsiktsvekkende.

Mevåg har aldri, meg bekjent, gjort noe for å korrigere retten eller andre som har brukt DNA-bevis for to gjerningsmenn som en absolutt forutsetning, så akkurat dette underbygger Solvangs notater. Så vidt jeg kan forstå, bidrar Solvang langt på vei til å underbygge påstanden i Viggo Kristiansens begjæring om gjenåpning, hvor en av de sentrale påstandene er at han ble dømt på bakgrunn av Mevågs uriktige påstand om sikre DNA-bevis fra to gjerningsmenn.

Når Solvang kritiserer meg for å gjengi Mevågs påstand for deretter å bekrefte og selv gå enda lenger, mener jeg det igjen er grunn til å spørre hva som er Solvangs motiver. Er det slik at han

gjennom dette sitatet fra Mevåg ønsker å forlede leseren til fortsatt å tro at det faktisk eksisterer bevis for to gjerningsmenn?

Solvangs artikkel på tv2.no, som jeg omtaler innledningsvis, tyder på at det er nettopp det Solvang forøker å gjøre. Det er da verdt å merke seg at tre ledende eksperter på DNA-analyser (Chris Hadkiss, Susan Pope og Ragne Farnen) har gjennomgått de opprinnelige analysene, og at de stiller seg sterkt kritiske til konklusjonene som ble presentert av Mevåg i retten.

Nye runder med analyser i 2010, i Sverige og Spania, fant ingen bevis for to gjerningsmenn, det ble derimot funnet bevis mot Jan Helge Andersen. Nye DNA-analyser i 2018, offentliggjort bare uker forut for at Trond Solvang delte ut sitt skriv hvor han kritiserer min bok, fant heller ingen bevis for to gjerningsmenn, og heller ikke nå ble det funnet DNA-bevis mot Viggo Kristiansen.

I tillegg har både Dr. Susan Pope ved Forensic Science Service (FSS) i London og bioingeniør Ragne Farnen fra GENA påvist at det spanske laboratoriet i 2000 gjorde en analyse som viste fire mannlige DNA-profiler, men hvor resultatet til tross for dette ble rapportert som negativt. Funn av fire mannlige DNA-profiler er en klar indikasjon på forurensning av prøvene. Det er følgelig all mulig grunn til å være skeptisk til Bente Mevågs påstand i retten om at det var sikre bevis for to gjerningsmenn.

Hvorfor Trond Solvang velger å kritisere *meg* og min bok for noe av dette, er det vanskelig å forstå. Med mindre hans agenda er å forlede leseren til å tro på et DNA-bevis som i ettertid har blitt grundig tilbakevist.

Påstand 7:

Professor Kari Ormstad, som utførte de gynekologiske undersøkelsene på jentene, bekrefter at dna-spor kan være overført gjennom lett berøring, noe som gir Fegran full uttelling.

Trond Solvangs notater:

Ormstads forklaring: det er urimelig å tro at Jan Helge hadde slapp penis. Ormstad viser til jentenes underliv. Men likevel mener Ormstad at Jan Helges forklaring er rimelig. Sædcellene dør etter to døgn mens jentene først ble undersøkt etter tre døgn.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Jeg er heller ikke her helt korrekt gjengitt (s. 309/311), ei heller ser jeg noen direkte motstrid mellom sitatet fra min bok og det Solvang selv har notert seg fra retten. Det fremstår som høyst uklart hvilket motiv Solvang har for å trekke frem dette sitatet.

For øvrig kan det kanskje være verdt å merke seg for både lesere og Trond Solvang at DNA-analysene fra 2010 knytter Jan Helge Andersen til langt grovere overgrep enn han har innrømmet i avhør og i retten, noe også Gjenopptakelseskommissjonen påpeker i sin vurdering.

Påstand 8:

Kjell Noreik og Jofrid Alice Nygård eksaminerte Viggo Kristiansen. De tvilte seg frem til samme konklusjon.

Trond Solvangs notater:

Kjell Noreik og professor Nygård snakket fire ganger med Viggo Kristiansen. Konklusjonen var 1) ikke sinnssyk i gjerningsøyeblikket. 2) Mangelfullt utviklede sjelsevner. 3) Ikke varig svekkede sjelsevner.

De to sakkyndige var ikke i tvil om konklusjonen, og det som har fremkommet i saken så langt har ikke endret på den konklusjonen. Både hans umodenhet, lave intelligens og aggressivitet øker faren for gjentakelse. Det antas at Viggo har en organisk skade i hjernen. Vanskelig å si om dette er medfødt. Viggo visste ikke hva ordet sympati var for noe. Heller ikke ordet årstid skjønnte Viggo noe av.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Setningene er hentet fra side 314/316 i boken. Det Solvang forsøker å arrestere meg på, er at han selv har notert noe diametralt motsatt av det jeg har skrevet i boken; nemlig at de psykiatriske sakkyndige *tvilte* seg frem til samme konklusjon. Jeg betviler ikke *her* Solvangs notater, men det betyr ikke at jeg ikke har belegg for det jeg skriver. Tvert imot.

Bakgrunnen for mine setninger, er Noreiks og Nygårds sakkyndige rapport av 31. desember 2000. Der konkluderer de med at Viggo er «*en person med mangelfullt utviklede sjelsevner*». De følger opp

setningen ved å skrive at «*Denne konklusjon vil bli betydelig forsterket om han blir funnet skyldig etter hovedtrekkene i tiltalen*». Samtidig konkluderer de med at Viggo «ikke er en person med varig svekkede sjelsevner». I samme rapport heter det også at «*under noe tvil vil de sakkyndige oppfatte han til å ha en alvorlig personlighetsforstyrrelse*».

De psykiatriske sakkyndige skriver altså rett ut at uttalelsen er gitt under tvil, men at de vil være sikrere i sin konklusjon dersom Viggo skulle bli dømt. Etter at rapporten er ferdigskrevet tas det ut tiltale, og atter igjen føres Viggo for retten. Det er da all grunn til å tro at de sakkyndige i retten vil kunne fremstå sikrere i sine konklusjoner enn det de gjorde da de skrev rapporten.

Det er altså på tidspunktet rapporten ble skrevet, og basert på hva de sakkyndige selv har anført i denne at jeg skriver at de «*tvilte seg frem til samme konklusjon*». Det er dette som kalles en dokumentert påstand.

Hadde Solvang gjort noe mer enn å bare nappe ut to enkeltsetninger fra dette komplekset i boken min, hadde han ikke fått en påstand han så kunne forsøke å motbevise.

Påstand 9:

Professor Kjell Noreik kan ikke utelukke at Viggo har pedofile trekk, men mener at umoden og kaotisk seksualitet er mer dekkende.

Trond Solvangs notater:

Viggos seksualitet er umoden og kaotisk. Vil ikke legge noe særlig vekt på pornografien. Viggo er umoden, med pedofile trekk. Dette til tross for at han var 15 år da han forgrep seg på ei mindreårig jente.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Nok en gang er det vanskelig å forstå hva som er Solvangs agenda. Første del av notatene er jo helt likt det jeg har skrevet. Siste setningen fra Solvangs notater tolker jeg som at Noreik mener at Viggo var umoden, at en 15-åring selv er et barn og dermed per definisjon ikke kan defineres som pedofil. Uansett fremstår dette for meg som ren semantikk fra Solvang. Her sier vi jo innholdsmessig det

samme. Er dette da bare nok et eksempel på noe Solvang har tatt med for å gi et inntrykk av at mengden «feil» i boken er omfattende?

Påstand 10:

Jan Helge har lett for å lyve.

Trond Solvangs notater:

NN (Bjørn Olav Jahrs anonymisering), kamerat av de to tiltalte i byretten: Han tror på Jan Helge, fordi Jan Helge aldri lyver.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Her mangler jeg nesten ord. Om Solvang mener at dette ene vitnets vurdering er mer relevant enn alle usannhetene Jan Helge beviselig serverer både før og etter at han blir arrestert, så får det være hans påstand. Jeg har solid underbygd påstanden min gjennom boken, som igjen er basert på både bevisbildet, dokumentasjon og politiets egne dokumenter fra diverse avhør.

En spør seg hva slags motiv Trond Solvang har for å trekke frem denne vennens vitnemål om kompisen, fremfor å sette seg inn i de mange og omfattende løgnene og selvmotsigelsene Jan Helge beviselig fremsatte i avhør. Hva er årsaken til at Solvang på denne måten holder hånden over og beskytter den beviselige morderen og voldtektsmannen Jan Helge Andersen fra sine egne løgner?

Påstand 11:

Aktor Dahl lykkes i å lage en etablert sannhet av noe som i realiteten er høyst usikkert, nemlig at det faktisk skal ha vært to gjerningsmenn på åstedet.

Trond Solvangs notater:

Dahl presiserer at mobilutskriftene ikke gir Viggo noe alibi drapskvelden. Dahl viser til at en rimelig tvil skal komme de tiltalte til gode. Han sier at de to tiltalte har to vidt forskjellige forklaringer og derfor blir spørsmålet om tvil større. Dahl viser til seks objektive bevis i saken:

1. Håret. Dette ble dna-testet og samsvarte med Jan Helge Andersen. Dette knytter Andersen til handlingen og åstedet.
2. Sivile vitner. Vitnene sier de to tiltalte var ved Svarttjønn ca. kl. 18 fredag 19. mai.
3. Manglende alibi. Ingen av de to tiltalte har noe fullstendig alibi drapstidspunktet.
4. To menn. Rettsmedisinske institutt har konkludert med at drapene ble begått av to menn. Ingen av de to tiltalte kan utelukkes fra åstedet.
5. Tidligere overgrep. Viggo Kristiansen har selv tilstått overgrep mot mindreårige.
6. Skader. De drepte jentene hadde en rekke skader. Det er påvist sæd, de er blitt voldtatt og drept.

Jan Helges merkelige oppførsel 18. mai om kvelden og det at Jan Helge befant seg på Fant Olsens stykke er to ting påtalemyndigheten finner besynderlig. Også stedet hvor gjerningen ble begått.

Drapene i Baneheia ble planlagt lenge før de to tiltalte møtte jentene, mener påtalemyndigheten.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Igjen fremstår det som høyst uklart hva Solvang egentlig vil frem til. På hvilken måte mener Solvang at hans oppramsing av aktors påstander tilbakeviser min påstand i boken?

Aktor Dahl lyktes utvilsomt i å etablere en sannhet om at det måtte ha vært to gjerningsmenn på åstedet. Trond Solvang er jo selv et levende bevis på dette, gjennom sine påstander. Det samme er dommen fra Agder lagmannsrett. Prøvene RMIs overingeniør Bente Mevåg og deretter Dahl baserte sin slutning på, ville (heller ikke) i 2001 vært fremlagt for retten i land vi ønsker å sammenligne oss med. Til det var resultatene altfor svake og usikre. Som nevnt tidligere, indikerte et av testresultatene fra det spanske laboratoriet Compostela faktisk at det kunne ha vært fire gjerningsmenn på åstedet. Hadde dette blitt fremlagt for retten, ville ingen kunne lagt til grunn påstanden om at bevisene for to gjerningsmenn var sikre.

Det er for øvrig interessant å lese at aktor Dahl bruker begrepet «fullstendig alibi» i punkt 3, det viser at han sliter med å komme seg utenom Viggos mobiltrafikk.

Det er også interessant at Dahl trekker frem det strafferettslige prinsipp om at tvilen skal komme tiltalte til gode. Dette gjør han samtidig som han ikke lar noen tvil komme Viggo til gode. Hadde aktor her fulgt kravet til en objektiv bevisførsel, skulle man muligens tenke seg at Dahl ville nevne at Viggos mobildata utgjorde nettopp et slikt tvilsspørsmål. Det interessante er at retten gjorde det motsatte av å la tvilen komme tiltalte til gode. I byrettens dom, lagmannens rettsbelæring til juryen og gjennom et *NRK P2*-intervju med et av jurymedlemmene rett etter dommen fremgår det at tvil om mobilbeviset ble benyttet til å dømme Viggo. Tvilen om alibiets styrke rammet den tiltalte.

Påstand 12:

(Mandag 14. mai) Kripos-førstebetjent Geir Filseth forklarte at alle anrop på Viggos telefon var gått over basestasjon EG-A. Kripos-etterforskeren hadde erkjent at politiet ikke hadde undersøkt dekningsforholdene på åstedet, og at de kun sjekket utgående samtaler fra Kristiansens mobiltelefon drapskvelden, ikke inngående trafikk.

Trond Solvangs notater:

(Har ikke notert at Filseth vitnet) ... Bjørn Amundsen vitner tirsdag 15. mai. – Det er registrert en utgående tekstmelding klokken 1857, en innkommet tekstmelding 1924 og en utgående tekstmelding klokken 1937.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Igjen fremstår Solvangs agenda som meget besynderlig. Hva er det han mener her? At Solvang ikke har notert noe fra Filseths vitnemål tilsier ett av to (eller en kombinasjon): 1. Solvang var ikke fysisk, alternativt mentalt, tilstede da Filseth vitnet. 2. Solvang var tilstede, men tok seg ikke bryet med å notere hva Filseth fortalte. Uansett sier det utvilsomt noe om kvaliteten på Solvangs notater at han overhodet ikke har fått med seg at Filseth vitnet. Han er da ikke i nærheten av å ha den oversikten han påberoper seg.

Jeg antar at Solvang ikke mener at min behandling av Filseths vitnemål er en «mangel». I så fall må han mene at jeg har begått en faktafeil: ergo at Filseth ikke vitnet i retten. Men det gjorde han.

Filseths vitnemål for retten er omtalt både i rettsboken og gjennom flere pressereferater, som:
<https://www.dagbladet.no/nyheter/svakt-politiarbeid-skapte-sensasjon/65714548>

Det er ikke mulig for meg å forstå hvorfor Solvang bringer inn «påstand 12». Det er dessuten verdt å merke seg at andre journalister har klart å notere at Telenor Mobils dekningsdirektør Bjørn Amundsen i retten også fortalte om den innkomne meldingen klokken 1855, selv om Solvang kun har klart å notere de tre andre.

Påstand 13:

Det blir registrert at Viggo under morens forklaring flere ganger flirer underveis.

Trond Solvangs notater:

(Viggo tegner en sjørøver mens moren forklarer seg)

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Hva er vitsen med å ha med dette? Nok en gang stiller jeg spørsmål ved Trond Solvangs agenda. Hva mener han egentlig at er feil med «påstanden» min? Om han mener det er en «mangel» at jeg ikke beskriver Viggos tegning, så kan jeg opplyse om at jeg var klar over nevnte tegning, men at jeg ikke kunne se at Viggos drodning fortalte noe som helst om hva som hendte drapskvelden, eller hvem som drepte jentene. Det handler om å redigere stoffet.

Påstand 14:

(Vedrørende de to sakkyndige som undersøkte Andersen) Tor Gamman konkluderte med at Jan Helge hadde mangelfullt utviklede sjelsevner. (Hans kollega) ... Overlege i psykiatri fra Vest-Agder Sentralsykehus, Olaf Bakke, er uenig. Han mener at Jan Helge Andersen hadde befunnet seg i en så ekstrem situasjon at han aldri vil gjenta noe tilsvarende igjen. Ved to anledninger før rettssaken hadde Rettsmedisinsk kommisjon støttet Gammans vurderinger av Jan Helge. Likevel var det Bakke som skulle få det siste ordet – etter at han hadde hatt utfyllende samtaler med og om Jan Helge.

Han konkluderte med at Jan Helge Andersen ikke hadde mangelfullt utviklede sjelsevner, og det var dette som ble lagt frem for retten.

Trond Solvangs notater:

Dag 14, tirsdag 15. mai 2001 Olaf Bakke forklarer seg. Han sier at Tor Gamman og han ikke ble enige om konklusjonen. Den rettsmedisinske kommisjon støttet Gammans konklusjon som den mest riktige. Olaf Bakke sier han har vært i tvil om sin konklusjon.

Tor Gamman forklarer seg. Gamman mener Jan Helge har mangelfullt utviklede sjelsevner. Han synes det er vanskelig å vurdere gjentakelsesfaren. De vil miste mye av farligheten sin i 40-årene, mener Gamman.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Også denne «påstanden» er det umulig å forstå hvorfor Solvang skal stille seg kritisk til. Han skriver jo, basert på sine notater fra retten, nærmeste nøyaktig det samme som jeg har gjort. Igjen: Hva er *egentlig* Trond Solvangs agenda? Hva er det han ønsker å oppnå med dette, og ikke minst hvorfor?

Påstand 15:

Onsdag 10. mai 2001 vitnet «Iversen» i Baneheia-saken i Kristiansand byrett. Hun hadde ønsket å si fine ting om Viggo. Det fikk hun ikke anledning til.

Trond Solvangs notater:

Dag 12 (9. mai). «Mette Iversen» (Bjørn Olav Jahrs anonymisering, etter ønske fra vitnet), student og ansatt i psykiatrien vitner. Forholdet mellom Viggo og hennes sønn (Bjørn Olav Jahr: Solvang navngir også ham, men da fjernet fra dette dokumentet) var godt. De hadde begge adhd/mbd. Viggo var godgutten min, sa hun i politiavhør. Viggo var snill, omtenksum og følsom når han var hjemme hos «Iversen». Da Viggo ble pågrepet ble hun overrasket, men ikke sjokkert.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Først vil jeg påpeke at det er hensynsløst og unødvendig av Solvang å navngi både «Iversen» og sønnen. Begge har ønsket å være anonyme (noe også *Fædrelandsvennen* naturligvis respekterte mai 2001). Det kan umulig ha vært vesentlig for Solvangs arbeide å navngi dem nå. I tillegg til at han ikke respekterer vitner i en belastende sak, er det her snakk om offentliggjøring av helseopplysninger om en person som ikke har noe som helst med saken å gjøre.

Solvang må gjerne angripe meg, men dette skulle han spart seg for.

Utover det vil jeg også påpeke at denne gangen så har Solvang *faktisk* et poeng. Jeg har ingen problem med å akseptere at «Mette Iversen» åpenbart sa fine ting om Viggo i retten (såpass tillit til Solvangs notater må jeg tross alt ha). Men dette har ikke *mediene* rapportert om. Det eneste mediet som skrev om «Iversens» vitnemål, meg bekjent, er *Fædrelandsvennen*, og der står det fortrinnsvis nøytrale ting om Viggo. Under overskriften «*Ti vitner på dag 12*» skriver de;

«11.08 vitner en 27 år gammel kvinne fra Eg, som er mor til en gutt på ti år. Kristiansen var barnevakt for sønnen hennes flere ganger, senest åtte dager før han ble arrestert. Kvinnen forteller at hun har sjekket sønnen sin hos psykolog etter at hun fikk vite at Kristiansen har tilstått fem overgrep mot en mindreårig uten at det var tegn til at barnet hennes er blitt utsatt for overgrep. Kristiansen hadde lånt leiligheten hennes og ødelagt noe der. Han nektet for det, men sa til slutt «send regning». Pause 1141.»

At «Iversen» i dag sitter igjen med en opplevelse at hun ikke fikk sagt det fine hun ville si om Viggo, er ikke vanskelig å forstå. Det kan jo også ses i lys av at hverken Solvang eller andre journalister gjorde noe vedrørende det fine hun faktisk sa om Viggo.

Med det jeg vet i dag, ville jeg moderert «påstand 15» og skrevet mer om «Iversens» opplevelse av ikke å få sagt fine ting om Viggo.

Påstand 16:

På Fegrans spørsmål bekrefter Mevåg at DNA-funnene ikke nødvendigvis behøver å stamme fra sæd, hvorpå Fegran følger opp: «Så da kan du ikke sikkert si at det er funnet sæd fra Jan Helge Andersen?» «Nei, det kan vi ikke si sikkert. Det som er sikkert, er at det er funnet DNA fra to menn, og at Andersen og Kristiansen hver for seg har disse DNA-typene»

Trond Solvangs notater:

Mevåg sier at det ikke nødvendigvis er sædceller DNA-et er kommet fra. Den kan stamme fra slim eller hudrester fra menn. Man kan derfor ikke konkludere med at det er funnet sæd fra Jan Helge Andersen, mener Mevåg.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Enda en gang er det ikke mulig for meg å forstå hva Solvang mener er galt med påstanden. Det fremkommer samme opplysninger i boken som i notatene hans. En undres over Trond Solvangs agenda.

For øvrig finner jeg det påkrevd nok en gang å gjøre både Trond Solvang og leseren oppmerksom på at påstanden fra Bente Mevåg om at det var funnet DNA fra to gjerningsmenn har blitt tilbakevist fra flere ekspertvitner på DNA-analyser, og gjennom nye analyser av samme biologiske materiale.

Det er også viktig å påpeke at det, gjennom nye analyser i 2010, er påvist sæd fra Jan Helge Andersen. Dette kan man ikke holde mot Bente Mevåg, da DNA-analysene fra 2010 naturligvis ikke var kjent for henne da hun kom med ovenstående uttalelse for retten ni år tidligere. Faktum er likevel at det var sæd fra Andersen på ofrene, og at Mevågs påstand i retten i ettertid derfor har vist seg ikke å være korrekt. Dette burde Trond Solvang, om han har den innsikten han hevder å ha, fått med seg – åtte år etter at informasjonen ble gjort offentlig.

Påstand 17:

I likhet med Viggo er han (Jan Helge) kortklipt – de tidligere bestevennene har nesten alltid vært det.

Trond Solvangs notater:

De to kameratene snauklippet seg i bua 16. mai, tre dager før drapene.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Igjen må en undres over hva Trond Solvang driver med. Hva er agendaen? Det er åpenbart ikke feil det jeg skriver. Og skulle det være en viktig mangel for fremstillingen av saken, at det ikke fremkommer at de snauklippet seg 16. mai? Det er i alle fall ingen motforestilling mellom at guttene nesten alltid har vært kortklipte og at de snauklippet seg i bua 16. mai. Det er mulig Solvang mener dette er en viktig detalj, og således en mangel ved min bok, men i og med at han ikke begrunner dette, så kan jeg ikke vite. Det kan i alle fall ikke være slik at det er noe galt med opplysningen i boken om at guttene pleide å være kortklipte.

Påstand 18:

At Jan Helge drev en slags form for egenerapi gjennom å skrive ned draps- og overgrepshandlingene på pc-en, står heller ikke til troende. Ekspertene, blant annet fra Økokrim, stiller seg svært undrende til at de ikke klarer å finne «bruddstykker» når de søker seg gjennom pc-en hans.

Trond Solvangs notater:

Åge Østereng, spesialletterforsker i Økokrim vitner. Økokrim fant ingen tegn til dagboka, heller ikke i søppelkassa på datamaskinen til Jan Helge. Kan likevel ikke utelukke at det har vært en dagbok på datamaskinen.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Mine uttalelser er gitt på bakgrunn av opplysninger i politidokumentet om undersøkelsen av Jan Helges PC og fra avhør ført i pennen av avhørsleder Geir Hansen.

Politibetjent Per C. Tollefsen skriver i rapport 10. november 2000 vedrørende undersøkelse av Jan Helges PC:

«Data som slettes fra disk blir ikke umiddelbart borte. De kan ikke leses på vanlig måte, men må hentes frem via spesialprogram (bl.a. NORTON UTILITIES og ENCASE). Etter hvert som det blir lagret nye dokumenter på harddisken, kan de slettede dataene blir overskrevet. Kvaliteten på det vi kan finne vil derfor variere. Jo eldre det vi leter etter er, jo vanskeligere vil det bli å finne.»

På Jan Helges PC fant de imidlertid slettede filer. Tollefsen skriver:

«I dette beslaget ble de slettede filene gjenopprettet direkte på kopidisk, hvor de ble gjennomgått. Ingen av de slettede filene var aktuelle for saken».

I følge Jan Helges forklaring skal han ikke ha slettet den påståtte dagboken. Dersom han har slettet ved et uhell må slettingen ha blitt utført mindre enn to måneder før pågripelsen.

Dette er fra boken, notert fra Jan Helges forklaring 1. november 2000:

«Den siste gangen han skriver, er 15. juli, dagen etter siste vitneavhør. Han tror ikke han har slettet dagboken, men kan heller ikke utelukke dette i forbindelse med «disc-rydding», han har ryddet seks–sju ganger siden 15. juli.»

I politiavhør med Jan Helge Andersen 1. november 2000 skriver i tillegg avhørsleder Geir Hansen:

«Han ble spurt om det virkelig er riktig at han har skrevet inn på sin PC hva som skjedde fredag den 19.5. – dette fordi ekspertene, bl.a. Økokrim, stiller seg undrende til at man ikke kan finne «bruddstykker» vedr. dette, når man søker gjennom hans PC».

Informasjonen fra boken, som Trond Solvang kritiserer meg for, er med andre ord hentet rett fra politiets egne dokumenter.

Ellers er det ikke slik at dataene på en harddisk forsvinner om man sletter et dokument eller en fil, slik det også fremgår av politibetjent Tollefsens rapport:

«Data som slettes fra disk blir ikke umiddelbart borte.»

Opplysningene i boken, som Trond Solvang kritiserer, er som nevnt hentet fra politiets rapport og avhørslederens notater. Er Solvang uenig i politiets vurderinger og deres påskrift i rapportene, så burde han rettet kritikken mot politiet, ikke mot meg.

For egen regning hevder jeg dessuten at det heller ikke fremstår som troverdig at en gutt med tung dysleksi og skriveskrek skulle ha satt seg ned og skrive omfattende om ugjerningene samme kveld.

Det er et synspunkt.

Påstand 19:

Når advokaten formidler politiets funn av DNA gir Viggo beskjed til advokaten om at han nå ikke vil la seg avhør mer. Han har null tillit til politiet.

Trond Solvangs notater:

Politiførstebetjent Jon Andre Nilsen forklarer seg: i politiavhør 17. oktober blir Viggo foreholdt mistanke om overgrep mot nabogutten. Viggo sier da: - Nå gidder jeg ikke mer, det blir så mye rot i arkivene.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Også her henviser Solvang til notater som er helt irrelevante opp mot det jeg faktisk beskriver. At Viggo 17. oktober ikke skal ha ønsket å la seg avhøre om eventuelle overgrep mot en nabogutt, gjør jo ikke min dokumenterte «påstand» om at han nektet avhør fra 25. oktober etter «DNA-funn» noe mindre riktig. Så igjen skjønner jeg ikke hvor Solvang vil med dette.

For selv om meningsinnholdet i Solvangs sitat fra boken er greit nok gjengitt, synes jeg det vitner om Solvangs slurvete forhold til sitater og fakta at han ikke kan gjengi det slik jeg faktisk har skrevet det. Dette gjør meg ikke akkurat tryggere på Solvangs notater fra retten. For også her henviser Solvang til notater som er helt irrelevante opp mot det jeg faktisk beskriver.

Det som står i boken er følgende:

«Dette er en bløff», sier Viggo til Tore H. Pettersen når advokaten formidler politiets funn av DNA. «De kan ikke ha mitt DNA fra åstedet, for jeg har ikke vært der.» Viggo gir samtidig advokaten beskjed om at han nå ikke vil la seg avhøre mer. Han har nå null tillit til politiet».

Politioverbetjent Jon-Andre Nilsen skriver følgende i sin egenrapport datert 26. oktober 2000:

«Onsdag den 25.10.00 ble Tore H. Pettersen (Viggo Kristiansens forsvarer/jan) informert av pas Magne Storaker og undertegnede om at biologiske funn fra åstedet i Baneheia stemmer overens med siktede Viggo Kristiansens DNA-profil, og at de også knytter han til de handlinger han er siktet for. Pettersen fikk for øvrig ingen øvrige detaljer. Vi fortalte i denne forbindelse at vi naturlig nok ønsket nye avhør av siktede Kristiansen. Noe senere samme dag

snakket jeg med Pettersen på ny, og han fortalte at han hadde meddelt siktede de nye opplysningene, men han (V.K.) ønsket allikevel ikke å gå i nye avhør».

At Viggo 17. oktober ikke skal ha ønsket å la seg avhøre om eventuelle overgrep mot en nabogutt, gjør jo ikke min dokumenterte «påstand» om at han nektet avhør fra 25. oktober etter «DNA-funn» noe mindre riktig. Så igjen skjønner jeg ikke hvor Solvang vil med dette.

Påstand 20:

Vitnet Kristen Gislefoss mener han observerte gutten rundt klokken 1730.

Trond Solvangs notater:

Gislefoss vitner i retten: Første gang jeg traff han var trolig rundt 1740, mens andre gang var trolig ti minutter senere, klokken 1750.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Jeg har hentet min «påstand» fra politiets rapport etter Gislefoss sitt avhør. Her står det at han sier «rundt 1730» Jeg mener dette er ganske meningsløs semantikk fra Solvangs side. Igjen er det vanskelig å se noen klar hensikt bak Solvangs angrep på boken, utover at han åpenbart angriper for angrepets egen skyld.

Det kunne for øvrig være av interesse å høre om Solvang mener det utgjør en forskjell for skyldspørsmålet om Gislefoss gjorde sin observasjon rundt 17.30 eller om den er gjort rundt 17.40. For den uinnvidde dreier det seg om et vitne (turgåer) som forteller han to ganger så Jan Helge Andersen alene i området nord for Svarttjønn i tidsrommet før de to guttene traff hverandre ca. klokken 18.

Det kunne i samme anledning også være interessant å høre hvordan Solvang vurderer ulikheter i vitneutsagn i avhør og vitneutsagn i retten? Det er jo langt fra uvanlig at vitners forklaringer endrer seg etter at det har gått noe tid. Hva tenker Solvang om dette fenomenet? Er det som ble sagt i retten riktigere enn det som ble sagt i avhør? Eller er det slik, som mange hevder, at vi mennesker

husker best i tiden rett etter en hendelse? Det kan i hvert fall ikke være slik at det er Trond Solvangs notater som er avgjørende for hva som er korrekt.

Påstand 21:

Er det ikke naturlig (i politiavhør) å spørre Viggo om han er overrasket over at Jan Helge har tilstått drapene?

Trond Solvangs notater:

Advokat Fegran spør Viggo: Tror du Jan Helge har gjort det han sier han gjort? Viggo svarer: jeg må jo tro det siden vi sitter her nå. Fegran viser til avhør samme dag som gutten ble pågrepet.

Avhørslederen spør Viggo: Tror du Jan Helge kan ha gjort dette alene? Det tror jeg ikke, svarer Viggo. Kan Jan Helge ha hatt med seg noen? Ja.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

«Påstand 21» er hentet fra en passasje på side 186-187/188-189 som handler om faren med avhør som ikke tas opp på bånd/video, om misforståelser og hva Viggo egentlig svarer på. Det er vanskelig å forstå hvordan Solvang mener han «arresterer» det jeg skriver i boken ved å vise til dette utdraget fra egne notater.

At Viggo er overbevist om at Jan Helge er drapsmann der de sitter i retten, er ikke rart. På det tidspunktet finnes det både klare bevis og en tilståelse på det. At han ikke trodde Jan Helge kunne ha utført drapene alene da han ble spurt om dette i avhørssituasjon, behøver heller ikke å være mer mystisk enn at Viggo, som flere andre, syntes det var vanskelig å forestille seg at en mann alene skulle kunne klare å kontrollere to jenter. Hadde Viggo tenkt taktikk i avhør, ville han kanskje sagt at én mann kunne utført ugjerningene alene. I stedet fremstår det som om han – også her og slik jeg ser det – svarer ærlig på spørsmålene han blir stilt.

Påstand 22:

Fra Jan Helges forklaring: Viggo drar fram en kniv. Det er en tollekniv med sort plastikkslire, med blått håndtak.

Trond Solvangs notater:

det var en morakniv med blått håndtak.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Nok en gang må jeg påpeke at informasjonen jeg gir leseren i boken er hentet direkte fra politiets egne avhørsprotokoller.

Og igjen må jeg spørre hva Solvang mener er problemet. Jeg gjengir hva Jan Helge sier i avhør. Det er han som kaller det en «tollekniv», ikke jeg. Så hvis Solvang synes det er noe galt med denne uttalelsen så burde han kanskje rettet kritikken mot kilden, nemlig Jan Helge Andersen, istedenfor å ta han som formidler hva som ble sagt i avhør.

Og så er det noe med notatene til Solvang som fremstår svært bombastisk. Det er ikke noe «hevder Jan Helge» etter påstandene han noterer seg, som her om at det er snakk om en morakniv med blått håndtak. Vet Solvang at det var en morakniv? Eller er det slik at Jan Helge i retten sier at det var en morakniv, og ikke en tollekniv? Uansett: igjen så forstår jeg ikke hva som er galt med min påstand. Det kommer helt tydelig frem at dette er hentet fra Jan Helges forklaring.

Skal man bedrive samme form for semantikk som Trond Solvang, så går det også an å innvende mot hans kommentar at begrepet tollekniv er en generisk betegnelse for tradisjonelle slirekniver som er laget for spikking, mens en Morakniv er et *knivmerke*. Den aktuelle kniven blir omtalt som Morakniv, arbeidskniv og altså tollekniv.

Det fremgår for øvrig klart av boken at Jan Helge Andersen forklarer seg om en morakniv med blått håndtak.

Påstand 23:

Det er svært lite sannsynlig at to personer stikker og snitter på identisk vis. «Hvordan» ble altså i liten grad problematisert i retten.

Trond Solvangs notater:

Kari Ormstad fra Rettsmedisinsk institutt sier at ortopediske (sic) muslimer og jøder dreper dyr på samme måte. Hun sier videre at det er urimelig å tro at Jan Helge hadde slapp penis. Ormstad viser til jentenes underliv. Men likevel mener Ormstad at Jan Helges forklaring er rimelig. Videre sier hun at sædcellene dør etter to døgn, mens jentene først ble undersøkt etter tre døgn. Hågne Feigland (sic), politibetjent om beslag hos Viggo: - Under skapet på soverommet ble det funnet flere filmer, blant annet en militær thriller med kutting av struper.

Jan Helge har fortalt i avhør at han og Viggo skal ha sett på grove krigsfilmer, blant annet en ulovlig amerikansk film med usensurerte drapsscener hvor man dreper på samme måte som i Baneheia (TV 2 laget egen reportasje på dette og viste bilder fra filmen *Natural Born Killer*).

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Igjen setter Solvang to løsrevne setninger sammen. Mine to setninger må naturligvis leses i den konteksten de er skrevet. Jeg gjengir derfor fra side 26-27/28-29:

«Det er svært lite sannsynlig at to personer stikker og snitter på identisk vis. Professor Torleiv Rognum fra RMI kommenterer da også likheten da han vitner i Kristiansand byrett. Jan Helge Andersen beskriver i sin forklaring Viggo stående mens han bakfra stikker Lena i halsen med én hånd. Selv skal han sittende ha lent seg over Stine Sofie, før han med begge hender og ved å bruke kroppsvekten presser kniven inn i halsen hennes. «Andersens forklaring om hvordan han selv drepte Stine Sofie Sørstrønen stemmer ikke helt med funnene som Rognum har gjort», skriver NTB. Dette er en betydelig underdrivelse. Aftenposten skriver: «Professoren sa videre at han hadde stuset over at det var lik fremgangsmåte bak begge drapene. Dette fikk aktor, førstestatsadvokat Edward Dahl, til å bemerke at dette kunne være tilfeldigheter som ikke var så lett å forklare». Noe professor Rognum sa seg enig i. «Hvordan» ble altså i liten grad problematisert i retten. «Alle» var jo likevel overbevist om løsningen. Og i norsk presse fantes det ingen diskusjon om «hvordan». Det var ikke det man var opptatt av.»

Jeg mener jeg har full dekning for å skrive nettopp det jeg gjør, om at «hvordan» i liten grad er problematisert. Og så får eventuelt Solvang mene noe annet. For det blir jo nærmest et definisjonsspørsmål om man mener «hvordan» er behørig dekket. Solvang ser ut til å mene at det fremkommer fra notatene hans hvordan Jan Helge og Viggo kunne stikke på likt, men ser ikke ut til å ha notert seg noe om at drapsmetoden Jan Helge forklarer han utførte på Stine Sofie ikke stemmer med virkelighetens verden. I stedet viser han til en film de to guttene, i ifølge Jan Helge, skal ha sett på sammen. Hvorfor han igjen viser til professor Kari Ormstads vitnemål om slapp penis og livslengden på sædceller i sammenheng med de dødelige knivstikkene, klarer jeg ikke å utlede noe fornuftig svar på – utover at Solvangs omgang med notater og fakta igjen får meg til å lure på hva han driver med.

Det er for øvrig verdt å merke seg at Dagbladets journalist Eivind Pedersen noterte dette fra Jan Helges vitnemål i retten:

«Han fortalte i retten at han så Viggo stikke kniven i magen på Lena, som deretter falt sammen».

Videre skriver Pedersen:

«Det var dette knivstikket som obdusentene med stor sannsynlighet mente var påført etter hennes død».

Men dette vesentlige poenget fra retten har altså ikke Trond Solvang notert seg?

Påstand 24:

I boka står det beskrevet hvilket forhold Viggo hadde til sine foreldre. Forfatteren har snakket med dem i forbindelse med bokutgivelsen. Blant annet står det om faren:

Etter at faren selv fikk øksen kastet etter seg, samler Svein Kristiansen sammen alt av kniver og legger dem i kjelleren. Litt tidligere i boken står det at Svein Kristiansen måtte gi gutten to klaps i baken. Videre forteller faren i boka at sønnen har sagt at han «skulle grave ut øynene på faren, legge dem i mikroovnen og spise dem etterpå, samt at den som turte å skyte sin mor og far, er den tøffeste i verden».

Fra Trond Solvangs notater:

Turid Kristiansen vitner i retten. Hun sier at Viggo aldri var i klammeri med sin far.

Bjørn Olav Jahrs kommentar:

Det er mye jeg misliker med Trond Solvangs metoder. Presentasjonen av denne avsluttende påstanden er (i sterk konkurranse) kanskje det jeg oppfatter som det drøyeste.

Jeg skjønner ikke hvilken hensikt «påstand 24» skal tjene, utover det jeg oppfatter som Solvangs forsøk på å trakassere mennesker som må sies å ha lidd nok.

Dette siste punktet viser så tydelig at Solvang, til tross for at han påberoper seg å være en objektiv journalist, og at han angivelig «ikke har tatt stilling til skyldspørsmålet», på ingen måte hverken er objektiv eller ikke sterkt ønsker Viggo Kristiansen evig dømt. At han her forsøker å diskreditere Turid Kristiansen, tror jeg skyldes at hun i retten vitnet om at hun hadde hørt Viggo utenfor huset i tidsrommet ugjerningene fant sted i Baneheia.

Dagbladets anerkjente kommentator Hallvard C. Hansen fulgte og skrev om saken. I motsetning til Solvang, har Hansen i ettertid reflektert over mediernes rolle så vel som sin egen. I en åpen facebook-kommentar på Svein Tore Bergestuens side, som følge av at sistnevnte (etter å ha lest seg gjennom sakens dokumenter) hadde skrevet en kronikk i VG med overskriften «*Tok vi feil?*», skriver Hansen 16. desember 2017:

«Jeg har også en følelse av at jeg gjorde ham urett. Skreiv skråsikkert og jævlig. Da mobilbeviset kom opp i byretten, løp de andre inn etter pausen. Jeg røykte ferdig. Jeg husker jeg sa at ikke Jesus kunne få ham frikjent. Mobilbeviset ble ikke realitetsbehandlet av byretten.

I ettertid har jeg tenkt at forsvareren til Andersen fikk veldig frie hender og stilte spørsmål av svært pinlig seksuell karakter. Det kan ha svekket evnen hans til å forsvare seg. Jeg lurte på hvorfor han ikke ropte mot himmelen for å forsvare seg, men det kan selvfølgelig ha vært skamfølelse over noe annet. Han var svært ung.

Jeg er veldig klar over at journalister sjelden oppjonerer mot domstoler eller rettsforhandlinger. Vi var og er ofte en del av hele systemet, siterer aktor og forsvarer etc., men det må også sies at Kristiansen framsto som skyldig og ikke hadde noen svar på hvor han var eller ikke var. Han hadde heller ikke all verdens klima til forsvar. Han var den verste, og det passet uhyre godt. Jeg mener det uten tvil vil være riktig å få en ny behandling av saken.

*Jeg vet ikke om det er begått et justismord, men jeg har fått denne ekle følelsen av at vi dømte ham der han satt. **Hans mors antydninger av et alibi ble sett på som en fortvilt mors siste forsøk.**»*

I retten svarte Turid Kristiansen, ifølge *Fædrelandsvennen*, slik på hvorvidt hun så eller hørte noe til Viggo mellom klokken 18 og 20 drapskvelden:

«Jeg synes jeg hørte lyder fra ham utenfor flere ganger. Men helt sikkert kan jeg ikke si det».

VG noterte om samme tema:

«Jeg hørte han snakket i telefonen rett før klokken 18.00. Så var han litt til og fra. Deretter hørte jeg ham utenfor etter at Dagsrevyen var slutt, men nøyaktig klokkeslett husker jeg ikke», sa moren.

Jeg mistenker Trond Solvang for å bedrive kampanjejournalistikk. For finnes det annen motivasjon for å bringe «påstand 24» til torgs enn for å sverte Svein og Turid Kristiansen? Sistnevnte kan bli et svært interessant vitne dersom Viggos sak blir gjenopptatt. For fakta er at Turid Kristiansens vitnemål/observasjon og mobilbeviset gjensidig støtter opp om hverandre. Er det derfor Solvang så åpenbart er ute etter å diskreditere henne?

Solvang gir også et feilaktig inntrykk av at Svein og Turid Kristiansen har vært direkte kilder til boken. Jeg hadde kun en kort samtale med Svein Kristiansen (aldri med Turid) før bokutgivelsen. Dette har jeg redegjort for i boken på side 21/23:

«Svein Kristiansen har lovet tidligere Dagbladet-journalist Eivind Pedersen, som gjennom en årrekke har gjort et omfattende arbeid på Baneheia-saken, sin families eksklusive historie. Kristiansen er opptatt av å holde ord».

Det fremkommer tydelig i boken at kildene til opplysningene som Solvang kritiserer er avhør, dokumenter fra BUP, barnevernstjenesten mm. informasjonen Solvang gjengir over er hentet fra, ikke gjennom samtaler med Svein Kristiansen, slik Solvang forsøker å gi inntrykk av.

Solvang presenterer selv kun to løsrevne setninger fra egne notater, nemlig:

«Turid Kristiansen vitner i retten. Hun sier at Viggo aldri var i klammeri med sin far».

Men hva var det egentlig Turid Kristiansen sa i retten? Sa hun virkelig ingenting om problemene Viggo skapte i hjemmet? Snakket hun ikke om at Viggo og Svein havnet i klammeri? Jo, det gjorde hun avgjort. Her følger et lite knippe sitater og utdrag fra *Fædrelandsvennens* dekning av Turid

Kristiansens vitnemål fra Kristiansand byrett. Journalist Eirik Vigsnes skriver under overskriften «Mammadalt og bråkmaker»:

«Mammadalten – en liten gutt som tapte på de fleste arenaer i livet, og som reagerte med stahet og raseri» Slik beskrev mor til Viggo Kristiansen sin 21 år gamle draps- og overgrepstiltalte sønn i Kristiansand byrett i går».

«Hun tegnet et portrett av en taper, og leverte et sterkt vitnesbyrd om en familie som havnet på oppløsningens rand, på grunn av minsteguttens mistilpasning og herjinger.

- Han kunne hive kniven i veggen og i gulvet i raseri. Ingenting skulle gå ham imot, fortalte den 51 år gamle moren med stø stemme i går» ... Og: «Vi skjønnte at noe måtte være galt med Viggo. Han fikk raserianfall hvor han forandret seg totalt, ansiktet ble fordreid og øynene var kullsvarte.

Da han kom til seg selv igjen hadde han det grusomt. Han angret og bad om unnskyldning», sa moren.

Fædrelandsvennens kommentator Kjell Anthonsen skriver blant annet dette under overskriften «Mødrene i Tinghuset»:

«Historien hun forteller har få lyspunkter ... Gutten hennes agerte ikke som andre og ble tidlig et problem. Han raserte hjemmet, provoserte naboene, skulket skolen, løy og brølte, kom til kort i de fleste sammenhenger – tilsynelatende den fødte taper. Han fikk familien – foreldrene og to brødre – til å ryste i sine grunnvoller».

Mens VG under overskriften «Han var ingen djevelunge» blant annet skriver:

«Alene hjemme kastet han kniver i tak og gulv, slo løs på dører og vegger, kjeftet og smelte. En gang brøt han opp hengelåsen på en bod og plyndret den for mat.

Da sønnen fikk diagnosen hyperaktiv, fikk foreldrene foldere fra barne- og ungdomspsykiatrien som forklarte MBD-sykdommen. De delte dem ut til alle sønnen hadde plaget i nabolaget

Den tida var et helvete, sa moren.»

Solvangs to knappe setninger gir inntrykk av en mor som ikke vil fortelle, og som ikke er ærlig.

Fædrelandsvennens og VGs dekning fra samme rettssak vitner om det stikk motsatte. Jeg er for øvrig blitt kjent med at Solvang har fått forespørsel om å fremlegge *alle* sine notater for Viggo Kristiansens

forsvarer, fordi de kanskje kunne inneholde viktig informasjon om hva som ble sagt i retten og dermed være interessante opp mot en gjenopptakelse. Det har Solvang ikke tillatt. Den angivelig upartiske journalisten Solvang er altså kun interessert i å sverte boken jeg har skrevet, men har ikke selv ønske om å opplyse saken best mulig. Etter å ha arbeidet meg gjennom dette tilsvaret, er jeg imidlertid i sterk tvil om verdien av notatene hans. Solvangs måte å tolke bevis, muntlige utsagn og skriftlig dokumentasjon, tilsier at det er grunn til å være svært skeptisk til hans sannhetsgehalt. Dertil kommer motivet hans for det han fremlegger, jfr. diskusjon over.

Det som er hentet fra boken min, er imidlertid basert på sakens dokumenter. Politidokumentenes innhold lar seg – nettopp – dokumentere.

Kilder:

Drapene i Baneheia. To historier – en sannhet. Bjørn Olav Jahr. Pitch Forlag, 2017

pitchforlag.no/projects/drapene-i-baneheia-to-historier-en-sannhet/

Faktafeil/mangler i boka «To historier – en sannhet» om Baneheia-saken. Trond Solvang, 2018

«True Crime om Baneheia. Kan pressen både heie på Bjørn Olav Jahr og ta avstand fra ham». Opptak fra Sensommerkonferansen 17. november 2018

Rundspørring av Viggo Kristiansen, 22. mai 2000

Rundspørring av Jan Helge Andersen, 22. mai 2000

Avhør av Jan Helge Andersen 14. juli, 29. august, 13., 16., 20., 22., 24. og 27. september, 6., 11., 17. og 26. oktober, 1. november og 12. desember.

Avhør av Viggo Kristiansen 14. juli, 29. august, 13., 16., 21., 25. og 27. september og 11., 12. og 17. oktober.

Jakten på et alibi. En analyse av politiforklaringene til Jan Helge Andersen og Viggo Kristiansen, av Halvard Sivertsen

En planlagt forbrytelse. En analyse av politiforklaringene til Jan Helge Andersen og Viggo Kristiansen del II, av Halvard Sivertsen

Polititabbene som førte til justismordet på Viggo Kristiansen, av Halvard Sivertsen

Justisfeil ved politiets etterforskning: Noen eksempler og forskningsbaserte mottiltak. Asbjørn Rachlews doktorgradsavhandling ved Universitetet i Oslo, 2009

Øksedrapene i Lille Helvete. Tore Sandberg. Hjemmets bokforlag, 1992

Saken Per Liland. Erling Moss. Pax Forlag, 1997

Overgrepet: justismordene på Fritz Moen. Tore Sandberg. Cappelen Damm, 2008

Hvem drepte Birgitte Tengs? Bjørn Olav Jahr. Gyldendal Norsk Forlag, 2015

Rettspsykiatrisk erklæring – sikt. Kristiansen, 31. desember 2000

Rettspsykiatrisk erklæring – sikt. Andersen, 8. januar 2001

Rettspsykiatrisk tilleggserklæring vedr. Andersen, 2. april 2001

Avhør av "Merete Iversen", 29. mai 2000

Ti vitner på dag 12, Fædrelandsvennen 10. mai 2001

Rapport gjennomgang av datautstyr, 10. november 2000

Diverse dok. fra barnevernstjenesten, 5. oktober 2000

Journal fra Vest-Agder Sentralsykehus, 9. oktober 2000

Journal mm. fra BUP, 9. oktober 2000

Avhør av "Kari Krogstad", 11. juli 2000

Avhør av Kristen Gislefoss, 26. mai og 13. juli 2000, samt tips 22. mai 2000

Avklarende bevisvurdering fra retten, Stavanger Aftenblad 5. februar 2002

Kristiansand byretts dom av 1. juni 2001

Rettsbok 7. januar 2002 med dom 13. februar 2002, Agder lagmannsrett

NRK P2 Ukeslutt intervju med lagersjef og jurymedlem Thor Løvljomås, 9. februar 2002

Kriposførstebetjent Jon-Andre Nilsens egenrapport om å ha meldt fra til Viggo om at de har funnet DNA-profil som stemmer overens med hans, 26. oktober 2000

Politiavdelingssjef Geir Olav Hansens egenrapport om Fegrans melding om at Jan Helge har meldt fra om at han var blitt rispet opp med kniv av Viggo drapskvelden, 26. oktober 2000

Politiavdelingssjef Geir Olav Hansens egenrapport om at de hadde gitt advokat Fegran beskjed om at de tvilte på deler av Jan Helges forklaring (om hvilken jente han hadde misbrukt), 1. november 2000

Rapport fra Instituto de Medicina Legal, Universidade de Santiago de Compostela, 23. november 2000

DNA-rapport fra Gena, 6. juni 2011

DNA-rapport fra Forensic Science Services (FSS), 11. juni 2011

Utskrift av vitnemål Ragne Farmen med Gena-presentasjon i Oslo tingrett, 11. august 2011

Utskrift av vitnemål fra Susan Pope med FSS-presentasjon i Oslo tingrett, 11. august 2011

Utskrift av vitnemål fra Chris Hadkiss i Oslo tingrett, 11. august 2011

Utskrift av vitnemål fra Bente Mevåg i Oslo tingrett, 11. august 2011

Brev fra Den Rettsmedisinske Kommissjon til advokat Arvid Sjødin om at det er Susan Popes forståelse som må legges til grunn, 11. mai 2017

Tynt DNA-bevis, Adressa 3. mai 2001

Fædrelandsvennen vil legge lista høyt, Fædrelandsvennen 20. april 2001

Sår sterk tvil om DNA-beviset, Dagbladet 13. april 2010

Derfor ble Viggo Kristiansen dømt, tv2.no 1. juli 2011 (oppdatert 17. februar 2015)

Mødrene i Tinghuset, Fædrelandsvennen 5. mai 2001

Mammadalt – og bråkmaker, Fædrelandsvennen 5. mai 2001

Han var ingen djevelunge, VG 5. mai 2001

Svakt politiarbeid skapte sensasjon, Dagbladet 16. mai 2001

Tok vi feil? Svein Tore Bergestuens kronikk i VG 15. desember 2017

Halvard C. Hansens post på Svein Tore Bergestuens Facebook-vegg 16. desember 2017

Eivind Pedersens notat fra Kristiansand byrett